

Ustawa
z dnia .....
Kodeks ustroju samorządu terytorialnego

Rozdział I
Przepisy ogólne

Art. 1

Mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego z mocy prawa tworzą wspólnotę samorządową w gminie, lokalną wspólnotę samorządową w powiecie i regionalną wspólnotę samorządową w województwie.

Art. 2

1. Jednostkami samorządu terytorialnego są:

- 1) gmina,
- 2) powiat,
- 3) województwo.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o jednostce samorządu terytorialnego w rozumieniu art. 1 i art. 2 ust. 1 należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz określone terytorium.

Art. 3

1. Jednostka samorządu terytorialnego wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Jednostka samorządu terytorialnego ma osobowość prawną.

3. Samodzielność jednostki samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

Art. 4

1. O ustroju jednostki samorządu terytorialnego stanowi jej statut. W poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego statuty noszą następujące nazwy:

- 1) w gminie statut nosi nazwę statutu gminy,
- 2) w gminie, której siedziba znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy, statut nosi nazwę statutu miasta,
- 3) w powiecie statut nosi nazwę statutu powiatu,
- 4) w województwie statut nosi nazwę statutu województwa.

2. Projekt statutu gminy powyżej 300.000 mieszkańców podlega uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

3. Projekt statutu województwa podlega uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

4. Uzgodnienie projektu statutu następuje w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jego przedłożenia.

5. Jeżeli Prezes Rady Ministrów nie zajmie stanowiska w terminie określonym w ust. 4, statut uznaje się za uzgodniony.

6. Prezes Rady Ministrów, w przypadku stwierdzenia uchybień, przekazuje projekt statutu do ponownego rozpatrzenia, wskazując termin ich usunięcia.

7. Zmiana statutu następuje w trybie przewidzianym dla jego uchwalenia.

8. Statut i jego zmiany podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 5

1. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy, dzieli, łączy gminy i powiaty oraz ustala ich granice,
- 2) ustala i zmienia nazwy gmin i powiatów oraz siedziby ich władz,
- 3) nadaje gminie lub miejscowości status miasta i ustala jego granice.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane także na wniosek zainteresowanej rady powiatu, rady miasta na prawach powiatu lub rady gminy.

3. Ustalenie i zmiana granic gmin dokonywane są w sposób zapewniający gminie terytorium możliwie jednorodne ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe oraz zapewniający zdolność wykonywania zadań publicznych.

4. Nadanie gminie lub miejscowości statusu miasta, ustalenie jego granic i ich zmiana dokonywane są w sposób uwzględniający infrastrukturę społeczną i techniczną oraz układ urbanistyczny i charakter zabudowy.

5. Ustalenie granic powiatu następuje poprzez wskazanie gmin wchodzących w skład powiatu, a zmiana jego granic dokonywana jest w sposób zapewniający powiatowi terytorium możliwie jednorodne ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe oraz zapewniający zdolność wykonywania zadań publicznych.

6. Przez łączenie powiatów należy również rozumieć połączenie miasta na prawach powiatu z powiatem mającym siedzibę władz w tym mieście. Z dniem połączenia wygasają prawa powiatu posiadane dotychczas przez miasto.

7. Przez dzielenie powiatów należy również rozumieć wyłączenie jednej lub więcej gmin z terytorium powiatu z jednoczesnym:

- 1) włączeniem tej gminy lub gmin do innego powiatu,
- 2) utworzeniem powiatu z tych gmin albo z tych gmin i miasta na prawach powiatu; z dniem utworzenia powiatu wygasają prawa powiatu posiadane dotychczas przez miasto,
- 3) przywróceniem statusu miasta na prawach powiatu miastu, które w trybie ust. 6 zostało połączone z powiatem mającym siedzibę władz w tym mieście.

8. Zmiany, o których mowa w ust. 1, następują z dniem 1 stycznia.

Art. 6

1. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1, wymaga zasięgnięcia przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej opinii:

1) w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 – zainteresowanych rad gmin poprzedzonych przeprowadzeniem przez te rady konsultacji z mieszkańcami, a w przypadku zmiany granic naruszających granice powiatów lub województw dodatkowo opinii odpowiednich rad powiatów i sejmików województw, z zastrzeżeniem ust. 2,

2) w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 – zainteresowanych rad powiatów albo rady miasta na prawach powiatu i rady powiatu, poprzedzonych przeprowadzeniem przez te rady konsultacji z mieszkańcami, a w przypadku zmiany granic powiatów naruszających granice województw dodatkowo opinii odpowiednich sejmików województw, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Konsultacje z mieszkańcami w sprawach zmiany granic gmin lub granic miasta polegającej na wyłączeniu obszaru lub części obszaru jednostki pomocniczej gminy i jego włączeniu do sąsiedniej jednostki pomocniczej tej gminy lub do sąsiedniej gminy mogą zostać ograniczone do:

- 1) mieszkańców jednostki pomocniczej gminy objętych zmianą – przez odpowiednie rady gmin,
- 2) mieszkańców gmin objętych zmianą naruszającą granice powiatów lub województw – przez odpowiednie rady powiatów lub sejmiki województw.

3. Konsultacje z mieszkańcami dotyczące, naruszającej granice województw, zmiany granic powiatów albo powiatu i miasta na prawach powiatu w sprawach, o których mowa w art. 5 ust. 5 i 6 – jeżeli zmiana granic wynika z wyłączenia tylko jednej gminy lub miasta na prawach powiatu – mogą zostać ograniczone przez sejmiki województw do mieszkańców odpowiedniego powiatu lub miasta na prawach powiatu objętego zmianą.

4. W przypadku niewyrażenia opinii, o której mowa w ust. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia o opinię, wymóg zasięgnięcia opinii uznaje się za spełniony.

5. W przypadku przeprowadzenia referendum lokalnego w sprawie utworzenia, połączenia, podziału i zniesienia gminy oraz ustalenia granic gminy, o którym mowa w art. 8, konsultacji z mieszkańcami, o których mowa w ust. 1 i 2, nie przeprowadza się.

Art. 7

1. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1, na wniosek rady gminy wymaga:

- 1) wniosku rady gminy poprzedzonego przeprowadzeniem przez tę radę konsultacji z mieszkańcami wraz z uzasadnieniem oraz niezbędnymi dokumentami, mapami i informacjami potwierdzającymi zasadność wniosku,
- 2) opinii rad gmin objętych wnioskiem, poprzedzonych przeprowadzeniem przez te rady konsultacji z mieszkańcami, a w przypadku zmiany granic gminy naruszającej granice powiatów lub województw – opinii odpowiednich rad powiatów lub sejmików województw,
- 3) opinii wojewody właściwego dla gminy lub gmin objętych wnioskiem.

2. Do wniosku i opinii, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 6 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

3. Rada gminy występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, do ministra właściwego do spraw administracji publicznej za pośrednictwem wojewody, w terminie do dnia 31 marca.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy składaniu wniosków, o których mowa w ust. 1, oraz dokumenty, które należy dołączyć do wniosku.

Art. 8

1. W sprawie utworzenia, połączenia, podziału i zniesienia gminy oraz ustalenia granic gminy może być przeprowadzone referendum lokalne z inicjatywy mieszkańców.

2. Z inicjatywą przeprowadzenia referendum, o którym mowa w ust. 1, wystąpić może jedynie grupa co najmniej 15 obywateli, o której mowa w art. 11 ust. 1a ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985, z późn. zm.).

3. Referendum, o którym mowa w ust. 1, nie przeprowadza się, jeżeli z analizy przeprowadzonej przed referendum wynika, iż na skutek podziału lub ustalenia nowych granic gminy:

- 1) dochody podatkowe na mieszkańca gminy w zmienionych granicach lub gminy utworzonej byłyby niższe od najniższych dochodów podatkowych na mieszkańca ustalonych dla poszczególnych gmin zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 i Nr 127, poz. 857),

2) gmina w zmienionych granicach lub gmina utworzona byłaby mniejsza od najmniejszej pod względem liczby mieszkańców gminy w Polsce według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ogłoszenie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5.

4. Analizy, o której mowa w ust. 3, dokonuje właściwy wojewoda.

5. Wojewoda przekazuje ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej informację o publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym protokołu wyniku referendum, o którym mowa w ust. 1.

Art. 9

Rada Ministrów nie przeprowadza zmian, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, jeżeli:

1) dochody podatkowe na mieszkańca gminy w zmienionych granicach lub gminy utworzonej byłyby niższe od najniższych dochodów podatkowych na mieszkańca ustalonych dla poszczególnych gmin zgodnie z ustawą, o której mowa w art. 8 ust. 3 pkt 1,

2) gmina w zmienionych granicach lub gmina utworzona byłaby mniejsza od najmniejszej pod względem liczby mieszkańców gminy w Polsce według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ogłoszenie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5.

Art. 10

1. W przypadku tworzenia nowej gminy lub nowego powiatu Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody zgłoszony za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej wyznacza pełnomocnika do spraw utworzenia gminy lub powiatu spośród pracowników podległych wojewodzie albo pracowników urzędu gminy lub starostwa powiatowego, której obszar wchodzi w skład nowo tworzonej gminy lub powiatu.

2. Do czasu utworzenia nowej gminy lub powiatu zadaniem pełnomocnika, o którym mowa w ust. 1, jest przygotowanie organizacyjne i prawne gminy lub powiatu do wykonywania zadań publicznych.

3. Z dniem utworzenia gminy lub powiatu pełnomocnik, o którym mowa w ust. 1, przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji jej organów do czasu wyboru nowych organów gminy lub powiatu.

Art. 11

Jeżeli w wyniku zmian w podziale terytorialnym państwa rada gminy lub rada powiatu została z mocy prawa rozwiązana na podstawie art. 390 § 5 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2, Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody zgłoszony za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej wyznacza osobę, która wykonuje zadania i kompetencje rady gminy lub rady powiatu do czasu wyboru nowej rady.

Art. 12

1. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1, na wniosek odpowiednio rady powiatu, rady miasta na prawach powiatu lub rady gminy wymaga:

1) wniosku rady powiatu, rady miasta na prawach powiatu lub rady gminy poprzedzonego przeprowadzeniem przez tę radę konsultacji z mieszkańcami wraz z uzasadnieniem oraz niezbędnymi dokumentami, mapami i informacjami potwierdzającymi zasadność wniosku,

2) opinii odpowiednio rad powiatów lub rady miasta na prawach powiatu objętych wnioskiem, poprzedzonych przeprowadzeniem przez te rady konsultacji z mieszkańcami, a w przypadku zmiany granic powiatu naruszającej granice województw – opinii sejmików województw,

3) opinii rad gmin, których dotyczy wniosek,

4) opinii wojewody właściwego dla powiatu lub miasta na prawach powiatu objętego wnioskiem.

2. Do wniosku i opinii, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 6 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

3. Rada powiatu, rada miasta na prawach powiatu lub rada gminy występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, do ministra właściwego do spraw administracji publicznej za pośrednictwem wojewody, w terminie do dnia 31 marca.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy składaniu wniosków, o których mowa w ust. 1, oraz dokumenty, które należy dołączyć do wniosku.

Art. 13

W przypadku uzyskania zgody na połączenie miasta na prawach powiatu z powiatem mającym siedzibę władz w tym mieście lub utworzenia powiatu, w którego skład wejdzie dotychczasowe miasto na prawach powiatu, wyrażonej we wniosku lub opinii rady powiatu lub rady miasta na prawach powiatu oraz w wyniku przeprowadzonych przez te rady konsultacji z mieszkańcami, Rada Ministrów obowiązana jest dokonać tego połączenia lub utworzenia powiatu, w drodze rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 14

1. W przypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach ważnych dla gminy lub powiatu mogą być przeprowadzane na ich terytorium konsultacje z mieszkańcami.

2. Zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami gminy lub powiatu określa uchwała rady gminy lub rady powiatu.

Art. 15

1. Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Jednostką pomocniczą może być również położone na terenie gminy miasto.

2. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy, w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.

3. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy.

Art. 16

Odrębna ustawa tworzy, dzieli i znosi województwa oraz ustala ich granice, a także określa siedziby władz województwa.

Art. 17

1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży.

2. Rada gminy może utworzyć młodzieżową radę gminy mającą charakter konsultacyjny.

3. Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania.

Rozdział II

Zakres działania i zadania jednostek samorządu terytorialnego

Art. 18

1. Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

2. Jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, rozstrzygnięcie w sprawach, o których mowa w ust. 1, należy do gminy.

Art. 19

1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) działalności w zakresie telekomunikacji,
- 5) lokalnego transportu zbiorowego,
- 6) ochrony zdrowia,
- 7) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 8) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 9) edukacji publicznej,
- 10) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 11) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 12) targowisk i hal targowych,
- 13) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 14) cmentarzy gminnych,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 16) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 17) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 18) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 19) promocji gminy,
- 20) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),
- 21) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

2. Ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy.

Art. 20

1. Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendum.

2. Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji.

3. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

4. Spory majątkowe wynikłe z porozumień, o których mowa w ust. 2 i 3 oraz w art. 190, rozpatruje sąd powszechny.

5. Gmina otrzymuje środki finansowe w wysokości koniecznej do wykonania zadań, o których mowa w ust. 1, 2 i 3.

6. Szczegółowe zasady i terminy przekazywania środków finansowych, o których mowa w ust. 5, określają ustawy nakładające na gminy obowiązek wykonywania zadań zleconych lub zawarte porozumienia.

7. W przypadku niedotrzymania terminów, o których mowa w ust. 6, gminie przysługują odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

Art. 21

1. Gmina oraz inna gminna osoba prawna może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w art. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236).

2. Formy prowadzenia gospodarki gminnej, w tym wykonywania przez gminę zadań o charakterze użyteczności publicznej, określa ustawa, o której mowa w ust. 1.

3. Zadaniem użyteczności publicznej, w rozumieniu ustawy, są zadania własne gminy, określone w art. 19 ust. 1, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

Art. 22

1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpozarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 18) ochrony praw konsumenta,
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 20) obronności,
- 21) promocji powiatu,

22) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 19 ust. 1 pkt 20,

23) działalności w zakresie telekomunikacji.

2. Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

3. Ustawy mogą określać inne zadania powiatu.

4. Ustawy mogą określać niektóre sprawy należące do zakresu działania powiatu jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez powiat.

5. Powiat na uzasadniony wniosek zainteresowanej gminy przekazuje jej zadania z zakresu swojej właściwości na warunkach ustalonych w porozumieniu.

6. Ustawy mogą nakładać na powiat obowiązek wykonywania zadań z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

7. Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin.

Art. 23

1. Ustawy określają przypadki, w których właściwe organy administracji rządowej mogą nałożyć na powiat obowiązek wykonania określonych czynności w zakresie należącym do zadań powiatu, związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z obronnością.

2. Jeżeli działania związane z usuwaniem zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z obronnością przeprowadza się w ramach zorganizowanej akcji, nałożenie obowiązku może dotyczyć wykonania czynności, o których mowa w ust. 1, również poza terenem powiatu.

3. Za czynności, o których mowa w ust. 2, powiatowi przysługuje zwrot koniecznych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami od organu administracji, który nałożył obowiązek wykonania tych czynności.

Art. 24

1. Powiat może zawierać z organami administracji rządowej porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych z zakresu administracji rządowej.

2. Porozumienia, o których mowa w ust. 1, podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 25

1. Powiat nie może prowadzić działalności gospodarczej wykraczającej poza zadania o charakterze użyteczności publicznej, o której mowa w art. 22 ust. 1 i 2.

2. Formy prowadzenia gospodarki powiatowej określa ustawa, o której mowa w art. 21 ust. 1.

Art. 26

1. Województwo działa na podstawie i w granicach określonych przez ustawy.

2. Do zakresu działania województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej.

Art. 27

1. Zakres działania województwa nie narusza samodzielności gminy i powiatu.

2. Organy województwa nie stanowią wobec gminy i powiatu organów nadzoru lub kontroli oraz nie są organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym.

Art. 28

1. Województwo określa strategię rozwoju województwa, uwzględniającą w szczególności następujące cele:

- 1) pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej,
  - 2) pobudzanie aktywności gospodarczej,
  - 3) podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa,
  - 4) zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń,
  - 5) kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.
2. W strategii rozwoju województwa wydziela się okres niewykraczający poza okres objęty aktualnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju.
3. Strategia rozwoju województwa zawiera:
- 1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa,
  - 2) określenie celów strategicznych polityki rozwoju województwa,
  - 3) określenie kierunków działań podejmowanych przez samorząd województwa dla osiągnięcia celów strategicznych polityki rozwoju województwa.
4. Strategia rozwoju województwa uwzględnia cele średniookresowej strategii rozwoju kraju, krajowej strategii rozwoju regionalnego, a także odpowiednich strategii ponadregionalnych oraz jest spójna z planem zagospodarowania przestrzennego województwa.
5. Województwo, każdorazowo w terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały o przyjęciu lub aktualizacji strategii lub planu, o których mowa w ust. 4, dostosowuje do nich strategię rozwoju województwa.
6. Województwo prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się:
- 1) tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy,
  - 2) utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim,
  - 3) pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej,
  - 4) wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli,
  - 5) racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
  - 6) wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji,
  - 7) wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie,
  - 8) promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa,
  - 9) wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
7. Strategia rozwoju województwa jest realizowana przez programy wojewódzkie i regionalny program operacyjny, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 140, poz. 984).
8. Województwo może występować o dofinansowanie realizacji programów wojewódzkich i regionalnego programu operacyjnego środkami budżetu państwa i środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz innymi środkami pochodzącymi ze źródeł zagranicznych, w trybie określonym w odrębnych przepisach.

9. Wykonywanie zadań związanych z rozwojem regionalnym na obszarze województwa należy do województwa. Zasady finansowania rozwoju regionalnego oraz źródła dochodów województwa w tym zakresie określają odrębne ustawy.

Art. 29

1. Województwo, przy formułowaniu strategii rozwoju województwa i realizacji polityki jego rozwoju, współpracuje w szczególności z:

- 1) jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa oraz z samorządem gospodarczym i zawodowym,
- 2) administracją rządową, szczególnie z wojewodą,
- 3) innymi województwami,
- 4) organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 19 ust. 1 pkt 20,
- 5) szkołami wyższymi i jednostkami naukowo-badawczymi.

2. Wykonując zadania określone w ust. 1, województwo może również współpracować z organizacjami międzynarodowymi i regionami innych państw, zwłaszcza sąsiednich.

Art. 30

1. Sejmik województwa określa zasady, tryb i harmonogram opracowania strategii rozwoju województwa, uwzględniając w szczególności:

- 1) zadania organów województwa przy określaniu strategii rozwoju województwa,
- 2) tryb i zasady współpracy z podmiotami wymienionymi w art. 29.

2. Uchwała sejmiku województwa dotycząca spraw wymienionych w ust. 1 podlega publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 31

1. Województwo wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie:

- 1) edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) polityki prorodzinnej,
- 6) modernizacji terenów wiejskich,
- 7) zagospodarowania przestrzennego,
- 8) ochrony środowiska,
- 9) gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- 10) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 11) kultury fizycznej i turystyki,
- 12) ochrony praw konsumentów,
- 13) obronności,
- 14) bezpieczeństwa publicznego,

- 15) przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 16) działalności w zakresie telekomunikacji.

2. Ustawy mogą określać sprawy należące do zakresu działania województwa jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez zarząd województwa.

3. Ustawy mogą nakładać na województwo obowiązek wykonywania zadań z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

Art. 32

1. W sferze użyteczności publicznej, o której mowa w art. 31 ust. 1, województwo może prowadzić działalność gospodarczą.

2. Poza sferą użyteczności publicznej, o której mowa w art. 31 ust. 1, województwo może prowadzić działalność gospodarczą, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu czynności promocyjnych, edukacyjnych, wydawniczych oraz na wykonywaniu działalności w zakresie telekomunikacji, służących rozwojowi województwa.

3. Formy prowadzenia działalności gospodarczej województwa określa ustawa, o której mowa w art. 21 ust. 1.

Art. 33

1. W celu wykonywania zadań jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

2. Porozumienia, o których mowa w ust. 1, jeśli dotyczą powiatu lub województwa podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 34

1. Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego.

2. Gminy, powiaty, województwa, związki międzygminne, związki powiatów, związki metropolitalne oraz stowarzyszenia gmin, stowarzyszenia powiatów i stowarzyszenia województw mogą sobie wzajemnie bądź innym jednostkom samorządu terytorialnego udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej.

Rozdział III

Władze jednostek samorządu terytorialnego – przepisy ogólne

Art. 35

1. Mieszkańcy jednostek samorządu terytorialnego podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Zasady i tryb przeprowadzenia referendum określa odrębna ustawa.

Art. 36

1. Organami jednostek samorządu terytorialnego są:

1) w gminie:

a) rada gminy,

b) wójt (burmistrz, prezydent miasta),

2) w powiecie:

a) rada powiatu,

b) zarząd powiatu,

3) w województwie:

- a) sejmik województwa,
- b) zarząd województwa.

2. Zasady i tryb wyborów do rady gminy, rady powiatu, sejmiku województwa oraz wyboru wójta (burmistrza, prezydenta miasta) określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 z późn. zm.).

3. Ilekroć w ustawie jest mowa o wójcie należy przez to rozumieć także burmistrza oraz prezydenta miasta.

Art. 37

1. Działalność organów jednostek samorządu terytorialnego jest jawna. Ograniczenia jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw.

2. Jawność działania organów jednostek samorządu terytorialnego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i posiedzenia ich komisji, a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów jednostek samorządu terytorialnego oraz komisji rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

3. Zasady dostępu do dokumentów i korzystania z nich określa statut jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 38

Uchwały organów jednostek samorządu terytorialnego zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu organu, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 39

1. Kadencja organów jednostek samorządu terytorialnego trwa 4 lata licząc od dnia wyborów.

2. Odwołanie rady gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa przed upływem kadencji może nastąpić jedynie w drodze referendum gminnego, powiatowego lub wojewódzkiego.

3. Zasady i tryb przeprowadzania referendum, o którym mowa w ust. 2, określa ustawa, o której mowa w art. 8 ust. 2.

Art. 40

Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organu jednostki samorządu terytorialnego określa statut jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 41

W skład rad gmin, rad powiatów i sejmików województw wchodzi radni wybrani w wyborach bezpośrednich.

Art. 42

1. Radny obowiązany jest kierować się dobrem wspólnoty samorządowej. Radny utrzymuje stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, a w szczególności przyjmuje zgłaszane przez mieszkańców postulaty i przedstawia je organom jednostek samorządu terytorialnego do rozpatrzenia, nie jest jednak związany instrukcjami wyborców.

2. Radni mogą tworzyć kluby radnych, działające na zasadach określonych w statucie jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 43

1. Przed przystąpieniem do wykonywania mandatu radni składają ślubowanie: "Wierny Konstytucji i prawu Rzeczypospolitej Polskiej, ślubuję uroczyście obowiązki radnego sprawować godnie, rzetelnie i uczciwie, mając na względzie dobro mojej wspólnoty samorządowej i jej mieszkańców."
2. Ślubowanie odbywa się w ten sposób, że po odczytaniu roty wywołani kolejno radni powstają i wypowiadają słowo "ślubuję". Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania: "Tak mi dopomóż Bóg."
3. Radni nieobecni na pierwszej sesji rady gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa oraz radni, którzy uzyskali mandat w czasie trwania kadencji, składają ślubowanie na pierwszej sesji, na której są obecni.

Art. 44

Radny jest obowiązany brać udział w pracach rady lub sejmiku i ich komisji, do których został wybrany oraz innych instytucji samorządowych, do których został wybrany lub desygnowany.

Art. 45

1. Z radnym nie może być nawiązywany stosunek pracy w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego, w której radny uzyskał mandat.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy radnych wybranych do zarządu powiatu lub zarządu województwa, z którymi stosunek pracy nawiązywany jest na podstawie wyboru.
3. Radny nie może pełnić funkcji kierownika oraz jego zastępcy jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, w której pełni funkcję radnego.
4. Osoba wybrana na radnego przed przystąpieniem do wykonywania mandatu jest obowiązana złożyć wniosek o urlop bezpłatny w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy, jeśli pełni funkcje, o których mowa w ust. 1 i 3.
5. Radny, o którym mowa w ust. 4, otrzymuje urlop bezpłatny na okres sprawowania mandatu oraz 3 miesiące po jego wygaśnięciu.
6. Radny otrzymuje urlop bezpłatny bez względu na rodzaj i okres trwania stosunku pracy. Stosunek pracy zawarty na czas określony, który ustałby przed terminem zakończenia urlopu bezpłatnego, przedłuża się do 3 miesięcy po zakończeniu tego urlopu.
7. W przypadku radnego wykonującego funkcję kierownika lub jego zastępcy w jednostce organizacyjnej, przejętej lub utworzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego w czasie kadencji, termin, o którym mowa w ust. 4, wynosi 6 miesięcy od dnia przejęcia lub utworzenia tej jednostki.
8. Niezłożenie przez radnego wniosku, o którym mowa w ust. 4, jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu.
9. Przepisy ust. 1-8 stosuje się odpowiednio w przypadku obsadzenia mandatu radnego w drodze uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego podjętej na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2.

Art. 46

Po wygaśnięciu mandatu pracodawca przywraca radnego do pracy na tym samym lub równorzędnym stanowisku pracy z wynagrodzeniem odpowiadającym wynagrodzeniu, jakie radny otrzymywałby, gdyby nie przysługujący urlop bezpłatny. Radny zgłasza gotowość przystąpienia do pracy w terminie 7 dni od dnia wygaśnięcia mandatu.

Art. 47

Wójt, zarząd powiatu, starosta, zarząd województwa, marszałek województwa nie może powierzyć radnemu jednostki samorządu terytorialnego, w której radny uzyskał mandat, wykonywania pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Art. 48

1. Radni nie mogą podejmować dodatkowych zajęć ani otrzymywać darowizn mogących podważyć zaufanie wyborców do wykonywania mandatu zgodnie z art. 43 ust. 1.

2. Radni nie mogą powoływać się na swój mandat w związku z podjętymi dodatkowymi zajęciami bądź działalnością gospodarczą prowadzoną na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami.

Art. 49

1. Radni nie mogą prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami z wykorzystaniem mienia jednostki samorządu terytorialnego, w której radny uzyskał mandat, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

2. Jeżeli radny przed rozpoczęciem wykonywania mandatu prowadził działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany do zaprzestania prowadzenia tej działalności gospodarczej w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania. Niewypełnienie obowiązku, o którym mowa w zdaniu pierwszym, stanowi podstawę do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego w trybie art. 383 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2.

3. Radni i ich małżonkowie oraz małżonkowie wójtów, zastępców wójtów, członków zarządów powiatów, członków zarządów województw, sekretarzy gminy, sekretarzy powiatu, sekretarzy województwa, skarbników gminy, skarbników powiatu, skarbników województwa, kierowników jednostek organizacyjnych jednostki samorządu terytorialnego, osób zarządzających i członków organów zarządzających gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych, powiatowych, wojewódzkich osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 3, dotyczy osób tam wymienionych i ich małżonków w jednostce samorządu terytorialnego, w której pełnią swoją funkcję.

5. Jeżeli wybór lub powołanie, o których mowa w ust. 3, nastąpiły przed rozpoczęciem wykonywania mandatu radnego albo dniem wyboru członka zarządu powiatu lub przed zatrudnieniem na stanowisku sekretarza powiatu, powołaniem skarbnika powiatu, kierownika jednostki organizacyjnej powiatu oraz osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego powiatową osobą prawną, osoby, o których mowa w ust. 3, są obowiązane zrzec się stanowiska lub funkcji w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania przez radnego albo od dnia wyboru, zatrudnienia na podstawie umowy o pracę lub powołania na stanowisko. W razie niezrzeczenia się stanowiska lub funkcji osoba, o której mowa w ust. 3, traci je z mocy prawa po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

6. Radni nie mogą posiadać pakietu większego niż 10% udziałów lub akcji w spółkach prawa handlowego z udziałem osób prawnych jednostek samorządu terytorialnego, w której pełnią mandat lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Udziały lub akcje przekraczające ten pakiet powinny być zbyte przez radnego przed pierwszą sesją rady gminy, powiatu lub sejmiku województwa, a w razie niezbycia ich nie uczestniczą one przez okres sprawowania mandatu i 2 lat po jego wygaśnięciu w wykonywaniu przysługujących im uprawnień (prawa głosu, prawa do dywidendy, prawa do podziału majątku, prawa poboru).

Art. 50

1. Radny, wójt, zastępca wójta, członek zarządu powiatu, członek zarządu województwa, sekretarz gminy, sekretarz powiatu, sekretarz województwa, skarbnik gminy, skarbnik powiatu, skarbnik województwa,

kierownik jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym, zwanego dalej "oświadczeniem majątkowym". Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie majątkowe zawiera informacje o:

- 1) zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach handlowych oraz o nabyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub od komunalnej osoby prawnej mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, a także dane o prowadzeniu działalności gospodarczej oraz dotyczące zajmowania stanowisk w spółkach handlowych,
- 2) dochodach osiągniętych z tytułu zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej lub zajęć, z podaniem kwot uzyskiwanych z każdego tytułu,
- 3) mieniu ruchomym o wartości powyżej 10.000 złotych,
- 4) zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10.000 złotych, w tym zaciągniętych kredytach i pożyczkach oraz warunkach, na jakich zostały udzielone.

2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową.

3. Oświadczenie majątkowe wraz z kopią swojego zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) za rok poprzedni i jego korektą składają w dwóch egzemplarzach:

- 1) radny gminy – przewodniczącemu rady gminy,
- 2) radny powiatu – przewodniczącemu rady powiatu,
- 3) radny województwa – przewodniczącemu sejmiku województwa,
- 4) wójt, przewodniczący rady gminy, starosta, przewodniczący rady powiatu, marszałek województwa, przewodniczący sejmiku województwa – wojewodzie,
- 5) zastępca wójta, sekretarz gminy, skarbnik gminy, kierownik jednostki organizacyjnej gminy, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta – wójtowi,
- 6) członek zarządu powiatu, sekretarz powiatu, skarbnik powiatu, kierownik jednostki organizacyjnej powiatu, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego powiatową osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu starosty – staroście,
- 7) wicemarszałek województwa, członek zarządu województwa, sekretarz województwa, skarbnik województwa, kierownik jednostki organizacyjnej województwa, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego wojewódzką osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu marszałka województwa – marszałkowi województwa.

4. Radny i wójt składają pierwsze oświadczenie majątkowe w terminie 30 dni od dnia złożenia ślubowania. Do pierwszego oświadczenia majątkowego radny jest obowiązany dołączyć informację o sposobie i terminie zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem mienia jednostki samorządu terytorialnego, w której uzyskał mandat, a wójt informację o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli taką działalność prowadzili przed dniem wyboru. Kolejne oświadczenia majątkowe są

składane przez radnego i wójta co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, oraz na 2 miesiące przed upływem kadencji.

5. Członek zarządu powiatu i członek zarządu województwa składają pierwsze oświadczenie majątkowe w terminie 30 dni od dnia wyboru. Do pierwszego oświadczenia majątkowego członek zarządu powiatu i członek zarządu województwa są obowiązani dołączyć informację o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli taką działalność prowadzili przed dniem wyboru. Kolejne oświadczenia majątkowe są składane przez członka zarządu powiatu i członka zarządu województwa co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, oraz w dniu odwołania ze stanowiska.

6. Zastępca wójta, sekretarz gminy, sekretarz powiatu, sekretarz województwa, skarbnik gminy, skarbnik powiatu, skarbnik województwa, kierownik jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa składają pierwsze oświadczenie majątkowe w terminie 30 dni od dnia powołania na stanowisko lub od dnia zatrudnienia. Do pierwszego oświadczenia majątkowego zastępca wójta, sekretarz gminy, sekretarz powiatu, sekretarz województwa, skarbnik gminy, skarbnik powiatu, skarbnik województwa, kierownik jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa są obowiązani dołączyć informację o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli prowadzili ją przed dniem powołania lub zatrudnienia. Kolejne oświadczenia majątkowe są składane przez nich co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, oraz w dniu odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę.

7. Jeżeli terminy określone w ust. 4, 5 lub 6 nie zostaną dotrzymane, odpowiednio, przewodniczący rady gminy, przewodniczący rady powiatu, przewodniczący sejmiku województwa, wojewoda, wójt, starosta, marszałek województwa w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia niedotrzymania terminu wzywa osobę, która nie złożyła oświadczenia do jego niezwłocznego złożenia wyznaczając dodatkowy czternastodniowy termin. Termin ten liczy się od dnia skutecznego dostarczenia wezwania.

8. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonują osoby, którym złożono oświadczenie majątkowe. Osoby, którym złożono oświadczenie majątkowe, przekazują jeden egzemplarz urzędowi skarbowemu właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Oświadczenie majątkowe przechowuje się przez 6 lat.

9. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonuje również urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Analizując oświadczenie majątkowe, urząd skarbowy uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka osoby składającej oświadczenie.

10. Podmiot dokonujący analizy, o której mowa w ust. 7 i 8, jest uprawniony do porównania treści analizowanego oświadczenia majątkowego oraz załączonej kopii zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) z treścią uprzednio złożonych oświadczeń majątkowych oraz z dołączonymi do nich kopiami zeznań o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT).

11. W przypadku podejrzenia, że osoba składająca oświadczenie majątkowe podała w nim nieprawdę lub zataiła prawdę, podmiot dokonujący analizy oświadczenia występuje do dyrektora urzędu kontroli skarbowej

właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie z wnioskiem o kontrolę jej oświadczenia majątkowego.

12. W przypadku odmowy wszczęcia kontroli oświadczenia majątkowego podmiotowi, który złożył wniosek w tej sprawie, przysługuje odwołanie do Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej.

13. Do postępowania w sprawie kontroli oświadczenia majątkowego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236) dotyczące kontroli oświadczeń majątkowych osób zatrudnionych lub pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

14. Podmiot dokonujący analizy oświadczeń majątkowych w terminie do dnia 30 października każdego roku przedstawia odpowiedniej radzie gminy, radzie powiatu lub sejmikowi województwa informację o:

- 1) osobach, które nie złożyły oświadczenia majątkowego lub złożyły je po terminie,
- 2) nieprawidłowościach stwierdzonych w analizowanych oświadczeniach majątkowych wraz z ich opisem i wskazaniem osób, które złożyły nieprawidłowe oświadczenia,
- 3) działaniach podjętych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w analizowanych oświadczeniach majątkowych.

15. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia majątkowego radnego oraz wzór formularza oświadczenia majątkowego wójta, zastępcy wójta, członka zarządu powiatu, członka zarządu województwa, sekretarza gminy, sekretarza powiatu, sekretarza województwa, skarbnika gminy, skarbnika powiatu, skarbnika województwa, kierownika jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa uwzględniając zakazy określone w odniesieniu do tych osób w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679, z późn. zm.).

Art. 51

1. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym są jawne, z wyłączeniem informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie oraz o miejscu położenia nieruchomości.

2. Przewodniczący rady gminy przekazuje wójtowi kopie oświadczeń majątkowych, które jemu złożono.

3. Przewodniczący rady powiatu przekazuje staroście kopie oświadczeń majątkowych, które jemu złożono.

4. Przewodniczący sejmiku województwa przekazuje marszałkowi województwa kopie oświadczeń majątkowych, które jemu złożono.

5. Wojewoda przekazuje odpowiednio wójtowi, staroście lub marszałkowi województwa kopie oświadczeń majątkowych, które jemu złożono z jednostki samorządu terytorialnego, w której wójt, starosta lub marszałek województwa sprawują swoje funkcje.

6. Jawne informacje zawarte w oświadczeniach majątkowych są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.).

Art. 52

1. Niezłożenie oświadczenia majątkowego mimo upływu dodatkowego terminu, o którym mowa w art. 50 ust. 7 przez:

1) radnego lub wójta – powoduje wygaśnięcie mandatu w trybie odpowiednio art. 383 lub art. 492 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2,

2) członka zarządu powiatu, członka zarządu województwa, skarbnika gminy, skarbnika powiatu, skarbnika województwa – organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego odwołuje ich, w drodze uchwały, najpóźniej po upływie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin do złożenia oświadczenia,

2) zastępcę wójta, sekretarza gminy, sekretarza powiatu, sekretarza województwa, kierownika jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osobę zarządzającą i członka organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osobę wydającą decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa – właściwy organ odwołuje ich albo rozwiązuje z nimi umowę o pracę najpóźniej po upływie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin do złożenia oświadczenia.

Art. 53

Podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu majątkowym, powoduje odpowiedzialność na podstawie art. 233 § 1 Kodeksu karnego.

Art. 54

1. Wójt, zastępca wójta, członek zarządu powiatu, członek zarządu województwa, sekretarz gminy, sekretarz powiatu, sekretarz województwa, skarbnik gminy, skarbnik powiatu, skarbnik województwa, kierownik jednostki organizacyjnej jednostki samorządu terytorialnego, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną, powiatową lub wojewódzką osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta, starosty lub marszałka województwa w trakcie pełnienia funkcji lub trwania zatrudnienia oraz przez okres 1 roku po zakończeniu pełnienia funkcji lub ustaniu zatrudnienia nie mogą przyjąć jakiegokolwiek świadczenia o charakterze majątkowym, nieodpłatnie lub odpłatnie w wysokości niższej od jego rzeczywistej wartości od podmiotu lub podmiotu od niego zależnego, jeżeli biorąc udział w wydaniu rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych jego dotyczących mieli bezpośredni wpływ na jego treść.

2. Podmiotem zależnym w rozumieniu ust. 1 jest podmiot, w którym:

1) przedsiębiorca posiada bezpośrednio lub pośrednio większość głosów w jego organach, także na podstawie porozumień z innymi współnikami i akcjonariuszami,

2) przedsiębiorca jest uprawniony do powoływania albo odwoływania większości członków organów zarządzających podmiotu zależnego,

3) więcej niż połowa członków zarządu przedsiębiorcy jest jednocześnie członkami zarządu albo osobami pełniącymi funkcje kierownicze w podmiocie pozostającym z przedsiębiorcą w stosunku zależności.

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy nabycia przedmiotu lub usługi dostępnych w ramach publicznej oferty, a także nie dotyczy przedmiotów zwyczajowo wykorzystywanych w celach reklamowych i promocyjnych oraz nagród przyznawanych w konkursach na działalność artystyczną.

Art. 55

1. W związku z wykonywaniem mandatu radny korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

2. Rozwiązanie z radnym stosunku pracy wymaga uprzedniej zgody właściwej rady gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa, której jest członkiem. Rada gminy, rada powiatu lub sejmik województwa odmówi zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym, jeżeli podstawą rozwiązania tego stosunku są zdarzenia związane z wykonywaniem przez radnego mandatu.

3. Pracodawca obowiązany jest zwolnić radnego od pracy zawodowej w celu umożliwienia mu brania udziału w pracach organów jednostki samorządu terytorialnego lub komisji organów stanowiących.
4. Na zasadach ustalonych przez właściwą radę gminy, radę powiatu lub sejmik województwa radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych.
5. Wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie półtorakrotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255, z późn. zm.).
6. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość diet przysługujących radnemu gminy i radnemu powiatu w ciągu miesiąca, uwzględniając liczbę mieszkańców gminy lub powiatu, przy czym kwota wymieniona w ust. 5 oznacza maksymalną wysokość diet w gminach lub powiatach o największej liczbie mieszkańców.
7. Właściwa rada gminy, rada powiatu lub sejmik województwa przy ustalaniu wysokości diet radnych bierze pod uwagę funkcje pełnione przez radnego.
8. Dieta nie przysługuje radnemu powiatu i radnemu województwa pełniącemu odpłatnie funkcję członka zarządu powiatu lub członka zarządu województwa, w którym uzyskał mandat.
9. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania należności z tytułu zwrotu kosztów podróży służbowych radnych, uwzględniając celowość zwrotu rzeczywiście poniesionych wydatków związanych z wykonywaniem mandatu oraz ułatwienie dokonywania rozliczeń.

Art. 56

Radny nie może brać udziału w głosowaniu w radzie lub sejmiku ani w komisji, jeżeli dotyczy ono jego interesu prawnego.

Art. 57

Mandatu radnego nie można łączyć z:

- 1) mandatem Posła na Sejm RP,
- 2) funkcją wojewody lub wicewojewody,
- 3) członkostwem w organie stanowiącym innej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 58

Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustala instrukcję kancelaryjną dla organów jednostek samorządu terytorialnego, związków międzygminnych, związków powiatów i związków metropolitalnych.

Rozdział IV

Władze jednostek samorządu terytorialnego – władze gminy

Art. 59

1. Organem stanowiącym i kontrolnym w gminie jest rada gminy.
2. Jeżeli siedziba rady gminy znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy, rada nosi nazwę rady miejskiej.

Art. 60

W skład rady gminy, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej, wchodzi radni w liczbie:

- 1) piętnastu w gminach do 20.000 mieszkańców,

- 2) dwudziestu jeden w gminach do 50.000 mieszkańców,
- 3) dwudziestu trzech w gminach do 100.000 mieszkańców,
- 4) dwudziestu pięciu w gminach do 200.000 mieszkańców oraz po trzech na każde kolejne rozpoczęte 100.000 mieszkańców, ale nie więcej niż czterdziestu pięciu radnych.

Art. 61

1. Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

2. Do wyłącznej właściwości rady gminy należy:

- 1) stanowienie aktów prawa miejscowego,
- 2) uchwalanie statutu, o którym mowa w art. 4,
- 3) ustalanie wynagrodzenia wójta, stanowienie o kierunkach jego działania,
- 4) powoływanie i odwoływanie skarbnika gminy, który jest głównym księgowym budżetu – na wniosek wójta,
- 5) uchwalanie budżetu gminy,
- 6) podejmowanie uchwały w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności wójta w oparciu o sprawozdanie z jego działalności za poprzedni rok kalendarzowy, w terminie do dnia 30 kwietnia,
- 7) podejmowanie uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu, w terminie do dnia 30 czerwca,
- 8) uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 9) uchwalanie programów gospodarczych,
- 10) ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki,
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach podatków i opłat w granicach określonych w odrębnych ustawach,
- 12) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących:
  - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała rady gminy jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad wójt może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą rady gminy,
  - b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez wójta,
  - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
  - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez wójta w roku budżetowym,
  - e) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez radę gminy,
  - f) tworzenia i przystępowania do spółek i spółdzielni oraz ich rozwiązywania i występowania z nich,
  - g) określania zasad wnoszenia oraz obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji przez wójta,
  - h) tworzenia, likwidacji i reorganizacji przedsiębiorstw, zakładów i innych gminnych jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek,

- i) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez wójta w roku budżetowym,
- 13) określanie wysokości sumy, do której wójt może samodzielnie zaciągać zobowiązania,
- 14) podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia zadań, o których mowa w art. 20 ust. 2 i 3,
- 15) podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi gminami oraz wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku,
- 16) podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych,
- 17) podejmowanie uchwał w sprawach herbu gminy, nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2086 z późn. zm.), a także wznoszenia pomników,
- 18) nadawanie honorowego obywatelstwa gminy,
- 19) podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
- 20) podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Art. 62

1. Rada gminy kontroluje działalność wójta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy; w tym celu powołuje komisję rewizyjną.
2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje, o których mowa w art. 63 ust. 1.
3. Komisja rewizyjna opiniuje sprawozdanie wójta z rocznej działalności i występuje z wnioskiem do rady gminy w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności wójta.
4. Komisja rewizyjna występuje z wnioskiem do rady gminy na temat opinii dotyczącej sprawozdania z wykonania budżetu.
5. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez radę gminy w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez radę gminy na podstawie art. 65 ust. 1.
6. Zasady i tryb działania komisji rewizyjnej określa statut, o którym mowa w art. 4.

Art. 63

1. Rada gminy wybiera ze swego grona przewodniczącego rady gminy i 1-3 wiceprzewodniczących rady gminy bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.
2. Zadaniem przewodniczącego rady gminy jest organizowanie pracy rady, prowadzenie obrad rady oraz reprezentowanie rady. Przewodniczący rady gminy może wyznaczyć do wykonywania swoich zadań wiceprzewodniczącego rady gminy. W przypadku nieobecności przewodniczącego rady gminy i niewyznaczenia wiceprzewodniczącego rady gminy, zadania przewodniczącego rady gminy wykonuje wiceprzewodniczący rady gminy najstarszy wiekiem.
3. Odwołanie przewodniczącego rady gminy i wiceprzewodniczących rady gminy następuje na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady gminy w trybie określonym w ust. 1.
4. W przypadku rezygnacji przewodniczącego rady gminy lub wiceprzewodniczącego rady gminy rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia tej rezygnacji zwykłą większością głosów nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.

5. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 4, w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji przez przewodniczącego rady gminy lub wiceprzewodniczącego rady gminy jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji przez radę gminy z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.

6. W przypadku odwołania lub przyjęcia rezygnacji przewodniczącego rady gminy i wiceprzewodniczących rady gminy oraz niewybrania w ich miejsce osób do pełnienia tych funkcji w terminie 30 dni od dnia przyjęcia rezygnacji albo od dnia odwołania, sesję rady gminy w celu wyboru przewodniczącego rady gminy zwołuje wojewoda. Sesja zwoływana jest na dzień przypadający w ciągu 7 dni po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

7. Sesję rady gminy, o której mowa w ust. 6, do czasu wyboru przewodniczącego rady gminy prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

Art. 64

1. Rada gminy obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego rady gminy w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Do zawiadomienia o zwołaniu sesji dołącza się porządek obrad ustalony przez przewodniczącego rady gminy wraz z projektami uchwał.

2. Rada gminy może wprowadzić zmiany w porządku obrad bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady.

3. Pierwszą sesję nowo wybranej rady gminy zwołuje komisarz wyborczy na dzień przypadający w ciągu 7 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze kraju.

4. W przypadku wyborów przedterminowych pierwszą sesję zwołuje osoba, którą Prezes Rady Ministrów wyznaczył do pełnienia funkcji organów jednostki samorządu terytorialnego. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Pierwszą sesję nowo wybranej rady gminy, do czasu wyboru przewodniczącego rady gminy, prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

6. Na wniosek wójta lub co najmniej 1/4 ustawowego składu rady gminy przewodniczący rady gminy obowiązany jest zwołać sesję na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku. Wniosek o zwołanie sesji powinien spełniać wymogi określone w ust. 1 w zdaniu drugim, z tym iż porządek obrad ustala wnioskodawca.

7. Do zmiany porządku obrad sesji zwołanej w trybie określonym w ust. 6 stosuje się przepis ust. 2, z tym że dodatkowo wymagana jest zgoda wnioskodawcy.

8. Na wniosek wójta przewodniczący rady gminy jest obowiązany wprowadzić do porządku obrad najbliższej sesji rady gminy projekt uchwały, jeżeli wpłynął on do rady gminy co najmniej 7 dni przed dniem rozpoczęcia sesji rady.

Art. 65

1. Rada gminy ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając przedmiot ich działania oraz skład osobowy.

2. Komisje podlegają radzie gminy, przedkładają jej plan pracy oraz sprawozdania z działalności.

3. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu.

Art. 66

1. Organem wykonawczym gminy jest wójt.

2. Kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy i upływa z dniem upływu kadencji rady gminy.
3. Wójtem nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.
4. Burmistrz jest organem wykonawczym w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy.
5. W miastach powyżej 100.000 mieszkańców organem wykonawczym jest prezydent miasta. Dotyczy to również miast, w których do dnia 8 marca 1990 r. prezydent miasta był organem wykonawczo-zarządzającym.

Art. 67

1. Wójt, w drodze zarządzenia, powołuje oraz odwołuje:
  - 1) swojego zastępcę lub zastępców i określa ich liczbę,
  - 2) sekretarza gminy.
2. Liczba zastępców wójta nie może być większa niż:
  - 1) jeden w gminach do 20.000 mieszkańców,
  - 2) dwóch w gminach do 100.000 mieszkańców,
  - 3) trzech w gminach do 200.000 mieszkańców,
  - 4) czterech w gminach powyżej 200.000 mieszkańców.
3. W przypadku, gdy określona przez wójta liczba jego zastępców jest większa niż jeden, w zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, wójt wskazuje imiennie pierwszego i kolejnych zastępców.
4. Z dniem wygaśnięcia mandatu wójta dymisję składają jego zastępcy i sekretarz gminy. O przyjęciu dymisji nowy wójt rozstrzyga w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania.
5. Przed powołaniem na stanowisko zastępcy wójta i sekretarza gminy kandydat na zastępcę wójta lub sekretarza gminy jest opiniowany na wniosek wójta uchwałą rady gminy podjętą w terminie 21 dni od dnia złożenia wniosku radzie.
6. Niepodjęcie uchwały w sprawie opinii o kandydacie na zastępcę wójta lub sekretarza gminy w terminie, o którym mowa w ust. 5, oznacza opinię pozytywną.

Art. 68

Funkcji wójta oraz jego zastępcy nie można łączyć z:

- 1) funkcją wójta lub jego zastępcy w innej gminie,
- 2) mandatem radnego gminy,
- 3) zatrudnieniem w administracji rządowej,
- 4) mandatem Posła na Sejm RP.

Art. 69

Do wójta i jego zastępców stosuje się odpowiednio przepis art. 48 ust. 1.

Art. 70

1. Uchwała rady gminy w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności wójta, podjęta po upływie 9 miesięcy od dnia wyboru wójta i nie później niż na 9 miesięcy przed zakończeniem kadencji, jest równoznaczna z podjęciem inicjatywy przeprowadzenia referendum w sprawie odwołania wójta. Przed podjęciem uchwały w sprawie oceny rocznej działalności wójta rada gminy zapoznaje się z wnioskiem, o którym mowa w art. 62 ust. 3.

2. Uchwałę w sprawie oceny rocznej działalności wójta rada gminy podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady gminy.
3. Niepodjęcie uchwały o pozytywnej ocenie rocznej działalności wójta jest równoznaczne z przyjęciem uchwały o negatywnej ocenie.
4. Rada gminy może podjąć uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta z przyczyny określonej w ust. 1 na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podjęcia uchwały w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności wójta.
5. Przed podjęciem uchwały, o której mowa w ust. 4, rada wysłuchuje wyjaśnień wójta.
6. Uchwałę, o której mowa w ust. 4, rada gminy podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu imiennym.

Art. 71

1. Rada gminy, po upływie 9 miesięcy od dnia wyboru wójta i nie później niż na 9 miesięcy przed zakończeniem kadencji, może podjąć uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta z przyczyny innej niż negatywna ocena rocznej działalności wójta jedynie na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, wymaga formy pisemnej i uzasadnienia przyczyny odwołania oraz podlega zaopiniowaniu przez komisję rewizyjną.
3. Rada gminy może podjąć uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.
4. Uchwałę, o której mowa w ust. 3, rada gminy podejmuje większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu imiennym.

Art. 72

Jeżeli zgłoszony w trybie art. 71 wniosek o podjęcie uchwały o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek może być zgłoszony w tym trybie nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy od poprzedniego głosowania.

Art. 73

1. W przypadku wygaśnięcia mandatu wójta przed upływem kadencji, przeprowadza się wybory przedterminowe na zasadach określonych w ustawie, o której mowa w art. 36 ust. 2.
2. Wyborów nie przeprowadza się, jeżeli data wyborów przedterminowych miałaby przypaść w okresie 12 miesięcy przed zakończeniem kadencji wójta.

Art. 74

1. W przypadku wygaśnięcia mandatu wójta przed upływem kadencji jego funkcję, do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego wójta, pełni osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów.
2. W przypadku wygaśnięcia mandatu wójta w czasie pełnienia funkcji przez osobę, o której mowa w art. 76, osoba ta pełni funkcję wójta do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego wójta.

Art. 75

1. W przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu zadań i kompetencji wójta spowodowanej przez jedną z następujących okoliczności:
  - 1) tymczasowym aresztowaniem,
  - 2) odbywaniem kary pozbawienia wolności wymierzonej za przestępstwo nieumyślne,
  - 3) odbywaniem kary aresztu,

4) niezdolnością do pracy z powodu choroby trwającej powyżej 30 dni jego zadania i kompetencje przejmuje zastępca, a w gminach, w których powołano więcej niż jednego zastępcę – pierwszy zastępca wójta, a następnie kolejno następni zastępcy wójta.

2. Jeżeli nie powołano zastępcy albo zastępców wójta w trybie określonym w art. 67, to w przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu zadań i kompetencji wójta spowodowanej przez jedną z okoliczności, o których mowa w ust. 1, zadania i kompetencje wójta przejmuje sekretarz gminy.

3. W przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu zadań i kompetencji wójta przez zastępcę wójta albo kolejnych zastępców wójta, spowodowanej przez jedną z okoliczności, o których mowa w ust. 1, zadania i kompetencje wójta przejmuje sekretarz gminy.

4. W przypadku, gdy przemijająca przeszkoda w wykonywaniu zadań i kompetencji wójta spowodowana przez jedną z okoliczności, o których mowa w ust. 1, zaistnieje przed złożeniem przez wójta ślubowania, zadania i kompetencje wójta przejmuje osoba, o której mowa w art. 76.

5. W przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu zadań i kompetencji wójta przez sekretarza gminy, spowodowanej przez jedną z okoliczności, o których mowa w ust. 1, zadania i kompetencje wójta przejmuje osoba, o której mowa w art. 76.

6. Potwierdzeniem zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, są odpowiednio:

1) zawiadomienie pracodawcy, o którym mowa w art. 261 § 3 Kodeksu postępowania karnego – w przypadku okoliczności, o której mowa w ust. 1 pkt 1,

2) wezwanie sądu do odbycia kary pozbawienia wolności albo aresztu – w przypadku okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3,

3) zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267) – w przypadku okoliczności, o której mowa w ust. 1 pkt 4.

7. Wezwania, o których mowa w ust. 6 pkt 2, sąd przesyła przewodniczącemu rady gminy.

8. Zastępca wójta albo sekretarz gminy albo osoba, która wykonuje zadania i kompetencje wójta, wykonuje swoje czynności:

1) od dnia zatrzymania do dnia zwolnienia – w przypadku okoliczności, o której mowa w ust. 1 pkt 1,

2) od dnia wskazanego w wezwaniu do stawienia się w zakładzie karnym do dnia zwolnienia – w przypadku okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3,

3) w okresie wskazanym w zaświadczeniu lekarskim – w przypadku okoliczności, o której mowa w ust. 1 pkt 4 jednak nie dłużej niż do dnia wygaśnięcia mandatu wójta.

9. W terminie 48 godzin od powzięcia wiadomości o zaistnieniu jednej z okoliczności, o których mowa w ust. 1, przewodniczący rady gminy pisemnie informuje wojewodę o zaistnieniu takiej okoliczności i przejęciu zadań i kompetencji wójta przez zastępcę wójta albo sekretarza gminy.

Art. 76

W przypadkach, o których mowa w art. 74 ust. 1 i w art. 75 ust. 4 i 5, Prezes Rady Ministrów, na wniosek wojewody przekazany niezwłocznie za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wyznacza osobę, która przejmie wykonywanie zadań i kompetencji wójta.

Art. 77

Po upływie kadencji wójta pełni on swoją funkcję do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego wójta albo osobę, którą Prezes Rady Ministrów wyznaczył do pełnienia funkcji wójta.

Art. 78

1. Objęcie obowiązków przez wójta następuje z chwilą złożenia podczas sesji rady gminy ślubowania o następującej treści: "Obejmując urząd wójta (burmistrza, prezydenta) gminy (miasta), uroczyście ślubuję, że dochowam wierności Konstytucji i prawu Rzeczypospolitej Polskiej, a powierzony mi urząd sprawować będę tylko dla dobra publicznego i pomyślności mieszkańców gminy (miasta)." Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania: "Tak mi dopomóż Bóg."

2. W celu złożenia przez wójta ślubowania komisarz wyborczy zwołuje sesję rady gminy na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia zbiorczych wyników wyborów wójtów na obszarze kraju.

3. Jeżeli sesja zwołana w trybie określonym w ust. 2 nie odbyła się, wójt składa ślubowanie o treści określonej w ust. 1 przed właściwym terytorialnie komisarzem wyborczym. Złożenie ślubowania wójt potwierdza podpisem pod treścią ślubowania. Akt ślubowania komisarz wyborczy przesyła niezwłocznie przewodniczącemu rady gminy. Informację o dacie złożenia ślubowania komisarz wyborczy podaje do publicznej wiadomości mieszkańców gminy w formie komunikatu w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 14 dni od dnia złożenia ślubowania.

4. Uchylenie się od złożenia ślubowania w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia zbiorczych wyników wyborów wójtów jest równoznaczne z odmową złożenia ślubowania.

Art. 79

1. Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa.

2. Do zadań wójta należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady gminy,
- 2) wykonywanie uchwał rady gminy,
- 3) gospodarowanie mieniem komunalnym,
- 4) wykonywanie budżetu gminy,
- 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

3. W realizacji zadań własnych gminy wójt podlega wyłącznie radzie gminy.

4. Przepis ust. 2 pkt 1 nie uchybia uprawnieniom radnych do przygotowywania projektów uchwał rady gminy.

Zasady zgłaszania projektów uchwał rady gminy określa statut, o którym mowa w art. 4.

Art. 80

Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

Art. 81

Wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy.

Art. 82

1. Jeżeli w inny sposób nie można usunąć bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludzi lub dla mienia, wójt może zarządzić ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych.

2. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej wójt działa na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 83

1. Wójt wykonuje zadania przy pomocy urzędu gminy.
2. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu gminy określa regulamin organizacyjny, nadany przez wójta w drodze zarządzenia.
3. Kierownikiem urzędu gminy jest wójt.
4. Wójt może powierzyć prowadzenie określonych spraw gminy w swoim imieniu zastępcy wójta lub sekretarzowi gminy.
5. Kierownik urzędu gminy wykonuje uprawnienia zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników urzędu gminy oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.
6. Jeżeli siedziba rady gminy znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy, urząd gminy nosi nazwę urzędu miejskiego.
7. Status prawny pracowników samorządowych urzędu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych określa ustawa z dnia 21 listopada 2010 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 z późn. zm.).

Art. 84

1. Organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.
2. Statut może przewidywać powołanie jednostki niższego rzędu w ramach jednostki pomocniczej.
3. Statut jednostki pomocniczej określa w szczególności:
  - 1) nazwę i obszar jednostki pomocniczej,
  - 2) zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej,
  - 3) organizację i zadania organów jednostki pomocniczej,
  - 4) zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji,
  - 5) zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej.

Art. 85

1. Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym – sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka.
2. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.
3. Sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Art. 86

1. Organem uchwałodawczym w dzielnicy (osiedlu) jest rada o liczbie członków ustalonej według art. 60, ale nie więcej niż dwudziestu jeden radnych.
2. Organem wykonawczym w dzielnicy (osiedlu) jest zarząd. Na czele zarządu stoi przewodniczący.
3. Przewodniczący zarządu korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.
4. Statut osiedla może ustalić, że w osiedlu organem uchwałodawczym jest ogólne zebranie mieszkańców. Ogólne zebranie wybiera zarząd osiedla; art. 85 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 87

Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej może uczestniczyć w pracach rady gminy na zasadach określonych w statucie, o którym mowa w art. 4, bez prawa udziału w głosowaniu. Przewodniczący rady gminy jest każdorazowo zobowiązany do zawiadamiania, na takich samych zasadach jak radnych, przewodniczącego organu wykonawczego jednostki pomocniczej o sesji rady gminy.

Art. 88

1. Rada gminy może ustanowić zasady, na jakich przewodniczącemu organu wykonawczego jednostki pomocniczej będzie przysługiwała dieta oraz zwrot kosztów podróży służbowej.

2. Rada gminy może ustanowić zasady, na jakich członkom organu wykonawczego jednostki pomocniczej oraz członkom rady dzielnicy (osiedla), rady sołectkiej, będzie przysługiwała dieta oraz zwrot kosztów podróży służbowej.

Art. 89

1. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje wójt, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Wójt może upoważnić swoich zastępców lub innych pracowników urzędu gminy do wydawania decyzji administracyjnych, o których mowa w ust. 1, w imieniu wójta.

3. Do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej rada gminy może upoważnić również organ wykonawczy jednostki pomocniczej oraz organy jednostek i podmiotów, o których mowa w art. 33 ust. 1.

4. Od decyzji wydanej przez wójta lub organ, o którym mowa w ust. 3, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Rozdział V

Władze jednostek samorządu terytorialnego – władze powiatu

Art. 90

Organem stanowiącym i kontrolnym w powiecie jest rada powiatu.

Art. 91

W skład rady powiatu wchodzi radni w liczbie piętnastu w powiatach liczących do 40.000 mieszkańców oraz po dwóch na każde kolejne rozpoczęte 20.000 mieszkańców, ale nie więcej niż dwudziestu dziewięciu radnych.

Art. 92

Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy:

- 1) stanowienie aktów prawa miejscowego,
- 2) uchwalanie statutu, o którym mowa w art. 4,
- 3) wybór i odwołanie zarządu powiatu, ustalanie wynagrodzenia jego przewodniczącego oraz stanowienie o kierunkach jego działania,
- 4) powoływanie i odwoływanie skarbnika powiatu, który jest głównym księgowym budżetu – na wniosek starosty,
- 5) uchwalanie budżetu powiatu,
- 6) podejmowanie uchwały w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności zarządu powiatu w oparciu o sprawozdanie z jego działalności za poprzedni rok kalendarzowy, w terminie do dnia 30 kwietnia,
- 7) podejmowanie uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu, w terminie do dnia 30 czerwca,
- 8) podejmowanie uchwał w sprawach wysokości podatków i opłat w granicach określonych ustawami,
- 9) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych powiatu dotyczących:

- a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała rady powiatu jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad zarząd może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą rady powiatu,
- b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez zarząd powiatu,
- c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
- d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd powiatu,
- e) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd powiatu w roku budżetowym,
- f) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez radę powiatu,
- g) tworzenia i przystępowania do związków, stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania i występowania z nich,
- h) tworzenia i przystępowania do spółek i spółdzielni oraz ich rozwiązywania i występowania z nich,
- i) określania zasad wnoszenia oraz obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji przez zarząd powiatu,
- j) współdziałania z innymi powiatami i z gminami, jeżeli związane jest to z koniecznością wydzielenia majątku,
- k) tworzenia, przekształcania i likwidacji powiatowych jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek,
- 10) podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia zadań z zakresu administracji rządowej oraz w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych, o których mowa w art. 24,
- 11) określanie wysokości sumy, do której zarząd powiatu może samodzielnie zaciągać zobowiązania,
- 12) podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych,
- 13) uchwalanie powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego,
- 14) uchwalanie powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 15) dokonywanie oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu,
- 16) podejmowanie uchwał w sprawach herbu powiatu i flagi powiatu,
- 17) podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
- 18) podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Art. 93

1. Rada powiatu kontroluje działalność zarządu powiatu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych; w tym celu powołuje komisję rewizyjną.
2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje, o których mowa w art. 94 ust. 1, oraz będących członkami zarządu powiatu.
3. Komisja rewizyjna opiniuje sprawozdanie zarządu powiatu z rocznej działalności i występuje z wnioskiem do rady powiatu w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności zarządu powiatu.

4. Komisja rewizyjna występuje z wnioskiem do rady powiatu na temat opinii dotyczącej sprawozdania z wykonania budżetu.
5. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez radę powiatu w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez radę na podstawie art. 96 ust. 1.
6. Zasady i tryb działania komisji rewizyjnej określa statut powiatu.

Art. 94

1. Rada powiatu wybiera ze swego grona przewodniczącego rady powiatu i 1-3 wiceprzewodniczących rady powiatu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.
2. Radny wchodzący w skład zarządu powiatu nie może pełnić funkcji, o których mowa w ust. 1.
3. Zadaniem przewodniczącego rady powiatu jest organizowanie pracy rady, prowadzenie obrad rady oraz reprezentowanie rady. Przewodniczący rady powiatu może wyznaczyć do wykonywania swoich zadań wiceprzewodniczącego rady powiatu. W przypadku nieobecności przewodniczącego rady powiatu i niewyznaczenia wiceprzewodniczącego rady powiatu, zadania przewodniczącego rady powiatu wykonuje wiceprzewodniczący rady powiatu najstarszy wiekiem.
4. Odwołanie przewodniczącego rady powiatu i wiceprzewodniczących rady powiatu następuje na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady powiatu w trybie określonym w ust. 1.
5. W przypadku rezygnacji przewodniczącego rady powiatu lub wiceprzewodniczącego rady powiatu rada powiatu podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia tej rezygnacji zwykłą większością głosów nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.
6. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 5, w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji przez przewodniczącego rady powiatu lub wiceprzewodniczącego rady powiatu jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji przez radę powiatu z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.
7. W przypadku odwołania lub przyjęcia rezygnacji przewodniczącego rady powiatu i wiceprzewodniczących rady powiatu oraz niewybrania w ich miejsce osób do pełnienia tych funkcji w terminie 30 dni od dnia przyjęcia rezygnacji albo od dnia odwołania, sesję rady powiatu w celu wyboru przewodniczącego rady powiatu zwołuje wojewoda. Sesja zwoływana jest na dzień przypadający w ciągu 7 dni po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym.
8. Sesję rady powiatu, o której mowa w ust. 7, do czasu wyboru przewodniczącego rady powiatu prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

Art. 95

1. Rada powiatu obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego rady powiatu w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Do zawiadomienia o zwołaniu sesji dołącza się porządek obrad ustalony przez przewodniczącego rady powiatu wraz z projektami uchwał.
2. Rada powiatu może wprowadzić zmiany w porządku obrad bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady.
3. Pierwszą sesję nowo wybranej rady powiatu zwołuje komisarz wyborczy na dzień przypadający w ciągu 7 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze kraju.

4. W przypadku wyborów przedterminowych pierwszą sesję zwołuje osoba, którą Prezes Rady Ministrów wyznaczył do pełnienia funkcji organów jednostki samorządu terytorialnego. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Pierwszą sesję nowo wybranej rady powiatu, do czasu wyboru przewodniczącego rady powiatu, prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

6. Na wniosek zarządu powiatu lub co najmniej 1/4 ustawowego składu rady powiatu przewodniczący rady powiatu obowiązany jest zwołać sesję na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku. Wniosek o zwołanie sesji powinien spełniać wymogi określone w ust. 1 w zdaniu drugim, z tym iż porządek obrad ustala wnioskodawca.

7. Do zmiany porządku obrad sesji zwołanej w trybie określonym w ust. 6 stosuje się przepis ust. 2, z tym że dodatkowo wymagana jest zgoda wnioskodawcy.

8. Na wniosek starosty przewodniczący rady powiatu jest obowiązany wprowadzić do porządku obrad najbliższej sesji rady powiatu projekt uchwały, jeżeli wnioskodawcą jest zarząd powiatu, a projekt wpłynął do rady powiatu co najmniej 7 dni przed dniem rozpoczęcia sesji rady.

Art. 96

1. Rada powiatu ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając przedmiot ich działania oraz skład osobowy.

2. Komisje podlegają radzie powiatu, przedkładają jej plan pracy i sprawozdania z działalności.

3. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu.

Art. 97

1. Organem wykonawczym powiatu jest zarząd powiatu.

2. W skład zarządu powiatu wchodzi starosta jako jego przewodniczący, 1-2 wicestarostów i pozostali członkowie.

3. Członkiem zarządu powiatu nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.

4. Członkostwa w zarządzie powiatu nie można łączyć z:

- 1) członkostwem w organie wykonawczym innej jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) zatrudnieniem w administracji rządowej,
- 3) mandatem Posła na Sejm RP.

5. Do członków zarządu powiatu stosuje się odpowiednio art. 56.

Art. 98

1. Rada powiatu wybiera zarząd powiatu w liczbie od 3 do 5 osób, w tym starostę i 1-2 wicestarostów, w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Liczbę członków zarządu powiatu określa statut, o którym mowa w art. 4.

2. Rada powiatu wybiera starostę bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

3. Rada powiatu wybiera wicestarostów oraz pozostałych członków zarządu powiatu na wniosek starosty zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

Art. 99

Zarząd powiatu działa do dnia wyboru nowego zarządu, z zastrzeżeniem art. 100 ust. 6.

Art. 100

1. Jeżeli rada powiatu nie dokona wyboru zarządu powiatu w terminie określonym w art. 98 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa.
2. Informację o rozwiązaniu rady powiatu z przyczyny określonej w ust. 1 wojewoda niezwłocznie podaje do wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty na obszarze powiatu oraz ogłasza w formie obwieszczenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
3. Po rozwiązaniu rady powiatu z przyczyny określonej w ust. 1 przeprowadza się wybory przedterminowe.
4. Do czasu wyboru zarządu powiatu przez nową radę Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wyznacza osobę, która w tym okresie pełni funkcję organów powiatu.
5. Jeżeli rada powiatu, wybrana w wyniku wyborów przedterminowych, o których mowa w ust. 3, nie dokona wyboru zarządu powiatu w terminie określonym w art. 98 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Informację o rozwiązaniu rady podaje się do wiadomości w trybie określonym w ust. 2.
6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, nie przeprowadza się wyborów przedterminowych. Do dnia wyboru rady powiatu na kolejną kadencję oraz wyboru zarządu powiatu zadania i kompetencje rady i zarządu przejmuje komisarz rządowy ustanowiony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.
7. Organy powiatu ulegają rozwiązaniu z mocy prawa również w przypadkach określonych w art. 390 § 1 pkt 3 oraz § 5 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2.
8. W przypadku zmian w podziale terytorialnym państwa, których skutki określa art. 390 § 5 i 8 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2-5 z uwzględnieniem zasady, że osobę, która w tym okresie pełni funkcję organów powiatu, wyznacza się dla każdego z powiatów powstałych w wyniku zmian w podziale terytorialnym państwa.

Art. 101

1. Uchwała rady powiatu w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu powiatu jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku kalendarzowego zarząd powiatu został odwołany z innej przyczyny.
2. Uchwałę w sprawie oceny rocznej działalności zarządu powiatu rada powiatu podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady powiatu.
3. Niepodjęcie uchwały o pozytywnej ocenie rocznej działalności zarządu powiatu jest równoznaczne z przyjęciem uchwały o negatywnej ocenie.
4. Rada powiatu rozpoznaje sprawę odwołania zarządu powiatu z przyczyny, o której mowa w ust. 1, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podjęcia uchwały w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu powiatu. Po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w art. 93 ust. 3, rada powiatu może odwołać zarząd większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

Art. 102

1. Rada powiatu może odwołać starostę z innej przyczyny niż negatywna ocena rocznej działalności zarządu powiatu jedynie na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, wymaga formy pisemnej i uzasadnienia przyczyny odwołania oraz podlega zaopiniowaniu przez komisję rewizyjną.

3. Odwołanie starosty następuje większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym. Głosowanie w sprawie odwołania rada powiatu przeprowadza po zapoznaniu się z opinią komisji rewizyjnej na następnej sesji po tej, na której zgłoszono wniosek o odwołanie, nie wcześniej jednak niż po upływie 1 miesiąca od dnia zgłoszenia wniosku. Jeżeli wniosek o odwołanie starosty nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek o odwołanie może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od poprzedniego głosowania.
4. Odwołanie starosty albo złożenie przez niego rezygnacji jest, odpowiednio, równoznaczne z odwołaniem całego zarządu powiatu albo złożeniem rezygnacji przez cały zarząd powiatu.
5. Rada powiatu może na uzasadniony wniosek starosty odwołać poszczególnych członków zarządu powiatu zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

Art. 103

1. W przypadku złożenia rezygnacji przez starostę jej przyjęcie następuje zwykłą większością głosów.
2. W przypadku rezygnacji starosty rada powiatu na najbliższej sesji podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji całego zarządu powiatu.
3. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 2, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym odbyła się sesja rady powiatu, o której mowa w ust. 2.

Art. 104

1. W przypadku odwołania albo rezygnacji całego zarządu powiatu rada powiatu dokonuje wyboru nowego zarządu powiatu w trybie, o którym mowa w art. 98, odpowiednio, w ciągu 3 miesięcy od dnia odwołania albo od dnia przyjęcia rezygnacji. W przypadku niedokonania wyboru nowego zarządu powiatu w terminie 3 miesięcy od dnia odwołania albo od dnia przyjęcia rezygnacji, przepisy art. 100 stosuje się odpowiednio.
2. W przypadku odwołania członka zarządu powiatu niebędącego jego przewodniczącym, rada powiatu dokonuje wyboru nowego członka zarządu powiatu w terminie 1 miesiąca od dnia odwołania.
3. Odwołany zarząd powiatu lub jego poszczególni członkowie pełnią dotychczasowe obowiązki do czasu wyboru nowego zarządu powiatu lub poszczególnych jego członków. Rada powiatu może zwolnić członka zarządu powiatu z tego obowiązku.
4. Przepis ust. 3 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio w przypadku złożenia rezygnacji przez cały zarząd powiatu.

Art. 105

1. W przypadku złożenia rezygnacji z członkostwa w zarządzie powiatu przez członka niebędącego jego przewodniczącym, rada powiatu podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji i zwolnieniu z pełnienia obowiązków członka zarządu powiatu zwykłą większością głosów nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.
2. Niepodjęcie przez radę powiatu uchwały w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.
3. W przypadku złożenia rezygnacji przez członka zarządu powiatu niebędącego jego przewodniczącym, starosta obowiązany jest, najpóźniej w ciągu 1 miesiąca od dnia przyjęcia rezygnacji lub upływu okresu, o którym mowa w ust. 2, przedstawić radzie powiatu nową kandydaturę na członka zarządu powiatu.

Art. 106

1. Zarząd powiatu wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa.

2. Do zadań zarządu powiatu należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady powiatu,
- 2) wykonywanie uchwał rady powiatu,
- 3) gospodarowanie mieniem powiatu,
- 4) wykonywanie budżetu powiatu,
- 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych.

3. W realizacji zadań zarząd powiatu podlega wyłącznie radzie powiatu.

4. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy zarządu powiatu określa statut, o którym mowa w art. 4.

5. Przepis ust. 2 pkt 1 nie uchybia uprawnieniom radnych do przygotowywania projektów uchwał rady powiatu.

Zasady zgłaszania projektów uchwał rady powiatu określa statut, o którym mowa w art. 4.

Art. 107

Zarząd powiatu wykonuje zadania powiatu przy pomocy urzędu, który nosi nazwę starostwa powiatowego oraz powiatowych jednostek organizacyjnych, w tym powiatowego urzędu pracy.

Art. 108

1. Kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży wykonują określone w ustawach zadania i kompetencje przy pomocy jednostek organizacyjnych – komend i inspektoratów.

2. Jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży może tworzyć, przekształcać i likwidować wojewoda, na wniosek starosty, zaopiniowany przez właściwego kierownika zespolonej służby, inspekcji lub straży wojewódzkiej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

3. Jednostki organizacyjne, o których mowa w ust. 2, z wyjątkiem jednostek organizacyjnych Policji, są powiatowymi jednostkami budżetowymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z późn. zm.).

4. Szczególne warunki lub zasady powoływania, odwoływania oraz tryb zatrudniania i zwalniania kierowników i pracowników powiatowych służb, inspekcji i straży określają odrębne ustawy.

Art. 109

Starosta organizuje pracę zarządu powiatu, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.

Art. 110

Starosta opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy.

Art. 111

1. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej starosta działa na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

2. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne starosta podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu powiatu. Nie dotyczy to wydawania przepisów porządkowych w przypadku, o którym mowa w art. 148 ust. 2.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2, wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu powiatu.

Art. 112

1. Organizację i zasady funkcjonowania starostwa powiatowego określa regulamin organizacyjny, uchwalony przez zarząd powiatu.
2. Kierownikiem starostwa powiatowego jest starosta.
3. Kierownik starostwa powiatowego jest zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa powiatowego oraz kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych, a także jest zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży.
4. Starosta sprawując zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży:
  - 1) powołuje i odwołuje kierowników tych jednostek, w uzgodnieniu z wojewodą, a także wykonuje wobec nich czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej,
  - 2) zatwierdza programy ich działania,
  - 3) uzgadnia wspólne działanie tych jednostek na obszarze powiatu,
  - 4) w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek,
  - 5) zleca w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie kontroli.
5. Status prawny pracowników samorządowych starostwa powiatowego i powiatowych jednostek organizacyjnych określa ustawa, o której mowa w art. 83 ust. 7.

Art. 113

Organizację i zasady funkcjonowania powiatowych jednostek organizacyjnych określają regulaminy organizacyjne uchwalone przez zarząd powiatu, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Art. 114

Sekretarz powiatu i skarbnik powiatu uczestniczą w pracach zarządu powiatu oraz mogą uczestniczyć w obradach rady powiatu i jej komisji.

Art. 115

1. W indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu decyzje wydaje starosta, chyba że przepisy szczególne przewidują wydawanie decyzji przez zarząd powiatu.
2. Starosta może upoważnić wicestarostów, poszczególnych członków zarządu powiatu, pracowników starostwa, powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych do wydawania w jego imieniu decyzji administracyjnych, o których mowa w ust. 1.
3. Decyzje wydane przez zarząd powiatu w sprawach z zakresu administracji publicznej podpisuje starosta. W decyzji wymienia się imiona i nazwiska członków zarządu powiatu, którzy brali udział w wydaniu decyzji.
4. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i 3, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 116

1. W celu realizacji zadań starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadań określonych w ustawach w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, tworzy się komisję bezpieczeństwa i porządku.
2. Do zadań komisji bezpieczeństwa i porządku należy:
  - 1) ocena zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu,
  - 2) opiniowanie pracy Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,

- 3) przygotowywanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 4) opiniowanie projektów innych programów współdziałania Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 5) opiniowanie projektu budżetu powiatu – w zakresie, o którym mowa w pkt 1,
- 6) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów w sprawach związanych z wykonywaniem zadań, o których mowa w pkt 1, 2 i 4,
- 7) opiniowanie, zleconych przez starostę, innych niż wymienione w pkt 2 i pkt 4-6 zagadnień dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

3. Prezydent miasta na prawach powiatu i starosta powiatu mającego siedzibę w tym mieście mogą utworzyć, w drodze porozumienia, wspólną komisję bezpieczeństwa i porządku dla miasta na prawach powiatu oraz powiatu mającego siedzibę w tym mieście. W takim przypadku prezydent miasta i starosta 6współprzewodniczą komisji.

4. Porozumienie, o którym mowa w ust. 3, określa w szczególności:

- 1) tryb powoływania członków komisji bezpieczeństwa i porządku, o których mowa w ust. 5 pkt 2-4,
- 2) zasady pokrywania kosztów działania komisji bezpieczeństwa i porządku oraz zwrotu członkom komisji i osobom powołanym do udziału w jej pracach wydatków rzeczywiście poniesionych w związku z udziałem w pracach komisji,
- 3) zasady obsługi administracyjno-biurowej komisji bezpieczeństwa i porządku.

5. W skład komisji bezpieczeństwa i porządku wchodzi:

- 1) starosta jako przewodniczący komisji,
- 2) dwóch radnych delegowanych przez radę powiatu,
- 3) trzy osoby powołane przez starostę spośród osób wyróżniających się wiedzą o problemach będących przedmiotem prac komisji oraz cieszących się wśród miejscowej społeczności osobistym autorytetem i zaufaniem publicznym, w szczególności przedstawicieli samorządów gminnych, organizacji pozarządowych, pracowników oświaty, a także instytucji zajmujących się zwalczaniem zjawisk patologii społecznych i zapobieganiem bezrobociu,
- 4) dwóch przedstawicieli delegowanych przez komendanta powiatowego (miejskiego) Policji, a w przypadku m.st. Warszawy delegowanych przez Komendanta Stołecznego Policji.

6. W pracach komisji bezpieczeństwa i porządku uczestniczy także prokurator wskazany przez właściwego prokuratora okręgowego.

7. Starosta może powołać do udziału w pracach komisji bezpieczeństwa i porządku funkcjonariuszy i pracowników innych niż Policja powiatowych służb, inspekcji i straży oraz pracowników innych organów administracji publicznej, wykonujących zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu.

8. Funkcjonariusze i pracownicy, o których mowa w ust. 7, uczestniczą w pracach komisji bezpieczeństwa i porządku z głosem doradczym.

9. Kadencja komisji bezpieczeństwa i porządku trwa 3 lata.

10. Odwołanie członka komisji bezpieczeństwa i porządku przed upływem kadencji przez organ, który go powołał lub delegował, jest możliwe jedynie z ważnych powodów, które podaje się na piśmie. Członkostwo w

komisji bezpieczeństwa i porządku radnego delegowanego przez radę powiatu ustaje zawsze z wygaśnięciem jego mandatu.

11. W przypadku śmierci, odwołania lub rezygnacji członka komisji bezpieczeństwa i porządku przed upływem kadencji, organ, który go powołał lub delegował, powołuje lub deleguje nowego członka komisji na okres pozostały do upływu kadencji poprzedniego członka.

Art. 117

1. Przewodniczący komisji bezpieczeństwa i porządku, w celu wykonania zadań komisji, może żądać od Policji oraz innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także od powiatowych i gminnych jednostek organizacyjnych, wykonujących zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, dokumentów i informacji o ich pracy, z wyjątkiem akt personalnych pracowników i funkcjonariuszy, materiałów operacyjno-rozpoznawczych lub dochodzeniowo-śledczych oraz akt w indywidualnych sprawach administracyjnych.

2. Komisja bezpieczeństwa i porządku przy wykonywaniu swoich zadań może współpracować z samorządami gmin z terenu powiatu, a także ze stowarzyszeniami, fundacjami, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz innymi organizacjami i instytucjami.

3. Nie później niż do końca stycznia następnego roku kalendarzowego starosta składa radzie powiatu sprawozdanie z działalności komisji bezpieczeństwa i porządku za rok ubiegły. Sprawozdanie starosty ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 118

1. Koszty działania komisji bezpieczeństwa i porządku pokrywa się ze środków własnych budżetu powiatu. Rada powiatu określi zasady zwrotu członkom komisji bezpieczeństwa i porządku i osobom powołanym do udziału w jej pracach wydatków rzeczywiście poniesionych w związku z udziałem w pracach komisji, stosując odpowiednio przepisy o zwrocie kosztów podróży służbowych dla radnych powiatu.

2. Obsługę administracyjno-biurową komisji bezpieczeństwa i porządku zapewnia starostwo powiatowe.

Art. 119

Prawa powiatu przysługują miastom, które w dniu 31 grudnia 1998 r. liczyły więcej niż 100.000 mieszkańców, a także miastom, które z tym dniem przestały być siedzibami wojewodów, chyba że na wniosek właściwej rady miejskiej odstąpiono od nadania miastu praw powiatu, oraz tym, którym nadano status miasta na prawach powiatu, przy dokonywaniu pierwszego podziału administracyjnego kraju na powiaty.

Art. 120

1. Funkcje organów powiatu w miastach na prawach powiatu sprawuje:

- 1) rada miejska,
- 2) prezydent miasta.

2. Miasto na prawach powiatu jest gminą wykonującą zadania powiatu na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

3. Ustrój i działanie organów miasta na prawach powiatu, w tym nazwę, skład, liczebność oraz ich powoływanie i odwoływanie określają przepisy niniejszej ustawy dotyczące gminy.

Rozdział VI

Władze jednostek samorządu terytorialnego – władze województwa

Art. 121

Organem stanowiącym i kontrolnym w województwie jest sejmik województwa.

Art. 122

W skład sejmiku województwa wchodzi radni w liczbie trzydziestu w województwach liczących do 2.000.000 mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500.000 mieszkańców.

Art. 123

Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy:

- 1) stanowienie aktów prawa miejscowego,
- 2) uchwalanie statutu, o którym mowa w art. 4,
- 3) uchwalanie strategii rozwoju województwa,
- 4) uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego,
- 5) uchwalanie budżetu województwa,
- 6) podejmowanie uchwały w sprawie szczegółowości układu wykonawczego budżetu województwa, z zastrzeżeniem, że szczegółowość ta nie może być mniejsza niż określona w odrębnych przepisach,
- 7) określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa,
- 8) rozpatrywanie sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa,
- 9) podejmowanie uchwały w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności zarządu województwa w oparciu o sprawozdanie z jego działalności za poprzedni rok kalendarzowy, w terminie do dnia 30 kwietnia,
- 10) podejmowanie uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu, w terminie do dnia 30 czerwca,
- 11) uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych,
- 12) podejmowanie uchwał w sprawie powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego,
- 13) uchwalanie "Priorytetów współpracy zagranicznej województwa",
- 14) podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej,
- 15) wybór i odwołanie zarządu województwa oraz ustalanie wynagrodzenia marszałka województwa,
- 16) rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa, w tym w szczególności z działalności finansowej i realizacji programów, o których mowa w pkt 2,
- 17) powoływanie i odwoływanie skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu – na wniosek marszałka województwa,
- 18) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich,
- 19) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa dotyczących:
  - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała sejmiku województwa jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad zarząd może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą sejmiku województwa,

- b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez zarząd województwa,
- c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
- d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd województwa,
- e) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd województwa w roku budżetowym,
- f) tworzenia i przystępowania do spółek prawa handlowego lub spółdzielni oraz ich rozwiązywania i występowania z nich,
- g) określania zasad wnoszenia oraz obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji przez zarząd województwa,
- h) tworzenia, przekształcania i likwidowania wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek,
- 20) podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
- 21) podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa,
- 22) uchwalanie przepisów dotyczących organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy organów samorządu województwa.

Art. 124

1. Sejmik województwa kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych; w tym celu powołuje komisję rewizyjną.
2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje, o których mowa w art. 125 ust. 1, oraz będących członkami zarządu województwa.
3. Komisja rewizyjna opiniuje sprawozdanie zarządu województwa z rocznej działalności i występuje z wnioskiem do sejmiku województwa w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności zarządu województwa.
4. Komisja rewizyjna występuje z wnioskiem do sejmiku województwa na temat opinii dotyczącej sprawozdania z wykonania budżetu.
5. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez sejmik województwa w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez sejmik na podstawie art. 127 ust. 1.
6. Zasady i tryb działania komisji rewizyjnej określa statut województwa.

Art. 125

1. Sejmik województwa wybiera ze swego grona przewodniczącego sejmiku i 1-3 wiceprzewodniczących sejmiku, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.
2. Radny wchodzący w skład zarządu województwa nie może pełnić funkcji, o których mowa w ust. 1.
3. Zadaniem przewodniczącego sejmiku jest organizowanie pracy sejmiku, prowadzenie obrad sejmiku oraz reprezentowanie sejmiku. Przewodniczący sejmiku może wyznaczyć do wykonywania swoich zadań wiceprzewodniczącego sejmiku. W przypadku nieobecności przewodniczącego sejmiku i niewyznaczenia

wiceprzewodniczącego sejmiku, zadania przewodniczącego sejmiku wykonuje wiceprzewodniczący sejmiku najstarszy wiekiem.

4. Odwołanie przewodniczącego sejmiku i wiceprzewodniczących sejmiku następuje na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu sejmiku województwa w trybie określonym w ust. 1.

5. W przypadku rezygnacji przewodniczącego sejmiku lub wiceprzewodniczącego sejmiku, sejmik województwa podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia tej rezygnacji zwykłą większością głosów nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.

6. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 5, w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji przez przewodniczącego sejmiku lub wiceprzewodniczącego sejmiku jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji przez sejmik województwa z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.

7. W przypadku odwołania lub przyjęcia rezygnacji przewodniczącego sejmiku i wiceprzewodniczących sejmiku oraz niewybrania w ich miejsce osób do pełnienia tych funkcji w terminie 30 dni od dnia przyjęcia rezygnacji albo od dnia odwołania, sesję sejmiku województwa w celu wyboru przewodniczącego sejmiku zwołuje wojewoda. Sesja zwoływana jest na dzień przypadający w ciągu 7 dni po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

8. Sesję sejmiku województwa, o której mowa w ust. 7, do czasu wyboru przewodniczącego sejmiku prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

Art. 126

1. Sejmik województwa obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego sejmiku w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Do zawiadomienia o zwołaniu sesji dołącza się porządek obrad ustalony przez przewodniczącego sejmiku wraz z projektami uchwał.

2. Sejmik województwa może wprowadzić zmiany w porządku obrad bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku.

3. Pierwszą sesję nowo wybranego sejmiku województwa zwołuje komisarz wyborczy na dzień przypadający w ciągu 7 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze kraju.

4. W przypadku wyborów przedterminowych pierwszą sesję zwołuje osoba, którą Prezes Rady Ministrów wyznaczył do pełnienia funkcji organów jednostki samorządu terytorialnego. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Pierwszą sesję nowo wybranego sejmiku województwa, do czasu wyboru przewodniczącego sejmiku, prowadzi najstarszy wiekiem radny obecny na sesji, który wyraził zgodę na prowadzenie sesji.

6. Na wniosek zarządu województwa lub co najmniej 1/4 ustawowego składu sejmiku województwa przewodniczący sejmiku obowiązany jest zwołać sesję na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku. Wniosek o zwołanie sesji powinien spełniać wymogi określone w ust. 1 w zdaniu drugim, z tym iż porządek obrad ustala wnioskodawca.

7. Do zmiany porządku obrad sesji zwołanej w trybie określonym w ust. 6 stosuje się przepis ust. 2, z tym że dodatkowo wymagana jest zgoda wnioskodawcy.

8. Na wniosek marszałka województwa przewodniczący sejmiku jest obowiązany wprowadzić do porządku obrad najbliższej sesji sejmiku województwa projekt uchwały, jeżeli wnioskodawcą jest zarząd województwa, a projekt wpłynął do sejmiku województwa co najmniej 7 dni przed dniem rozpoczęcia sesji sejmiku.

Art. 127

1. Sejmik województwa ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając przedmiot ich działania i skład osobowy.
2. Komisje podlegają sejmikowi województwa, przedkładają mu plan pracy i sprawozdania z działalności.

Art. 128

1. Organem wykonawczym województwa jest zarząd województwa.
2. W skład zarządu województwa wchodzi marszałek województwa, jako jego przewodniczący, 1-2 wicemarszałków województwa i pozostali członkowie.
3. Członkiem zarządu województwa nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.
4. Członkostwa w zarządzie województwa nie można łączyć z:
  - 1) członkostwem w organie wykonawczym innej jednostki samorządu terytorialnego,
  - 2) zatrudnieniem w administracji rządowej,
  - 3) mandatem Posła na Sejm RP.
5. Do członków zarządu województwa stosuje się odpowiednio art. 56.

Art. 129

1. Sejmik województwa wybiera zarząd województwa w liczbie 5 osób, w tym marszałka województwa i 1-2 wicemarszałków województwa, w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy, z uwzględnieniem ust. 2 i 3.
2. Sejmik województwa wybiera marszałka województwa bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.
3. Sejmik województwa wybiera wicemarszałków województwa oraz pozostałych członków zarządu województwa na wniosek marszałka województwa zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

Art. 130

Zarząd województwa działa do dnia wyboru nowego zarządu, z zastrzeżeniem art. 131 ust. 6.

Art. 131

1. Jeżeli sejmik województwa nie dokona wyboru zarządu województwa w terminie określonym w art. 129 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa.
2. Informację o rozwiązaniu sejmiku województwa z przyczyny określonej w ust. 1 wojewoda niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości w środkach masowego przekazu oraz ogłasza w formie obwieszczenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
3. Po rozwiązaniu sejmiku województwa z przyczyny określonej w ust. 1 przeprowadza się wybory przedterminowe.
4. Do czasu wyboru zarządu województwa przez nowy sejmik województwa Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wyznacza osobę, która w tym okresie pełni funkcję organów województwa.
5. Jeżeli sejmik województwa wybrany w wyniku wyborów przedterminowych, o których mowa w ust. 3, nie dokona wyboru zarządu województwa w terminie określonym w art. 129 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Informację o rozwiązaniu sejmiku podaje się do wiadomości w trybie określonym w ust. 2.
6. W przypadku określonym w ust. 5 nie przeprowadza się wyborów przedterminowych. Do dnia wyboru sejmiku województwa na kolejną kadencję oraz wyboru zarządu województwa zadania i kompetencje sejmiku i

zarządu przejmuje komisarz rządowy ustanowiony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Art. 132

1. Uchwała sejmiku województwa w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu województwa jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku kalendarzowego zarząd województwa został odwołany z innej przyczyny.
2. Uchwałę w sprawie oceny rocznej działalności zarządu województwa sejmik województwa podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku województwa.
3. Niepodjęcie uchwały o pozytywnej ocenie rocznej działalności zarządu województwa jest równoznaczne z przyjęciem uchwały o negatywnej ocenie.
4. Sejmik województwa rozpoznaje sprawę odwołania zarządu województwa z przyczyny, o której mowa w ust. 1, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podjęcia uchwały w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu województwa. Po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w art. 124 ust. 3, sejmik województwa może odwołać zarząd większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

Art. 133

1. Sejmik województwa może odwołać marszałka województwa z innej przyczyny niż negatywna ocena rocznej działalności zarządu województwa jedynie na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu sejmiku.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, wymaga formy pisemnej i uzasadnienia przyczyny odwołania oraz podlega zaopiniowaniu przez komisję rewizyjną.
3. Odwołanie marszałka województwa następuje większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym. Głosowanie w sprawie odwołania sejmik województwa przeprowadza po zapoznaniu się z opinią komisji rewizyjnej na następnej sesji po tej, na której zgłoszono wniosek o odwołanie, nie wcześniej jednak niż po upływie 1 miesiąca od dnia zgłoszenia wniosku. Jeżeli wniosek o odwołanie marszałka województwa nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek o odwołanie może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od poprzedniego głosowania.
4. Odwołanie marszałka województwa albo złożenie przez niego rezygnacji jest, odpowiednio, równoznaczne z odwołaniem całego zarządu województwa albo złożeniem rezygnacji przez cały zarząd województwa.
5. Sejmik województwa może na uzasadniony wniosek marszałka województwa odwołać poszczególnych członków zarządu województwa zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

Art. 134

1. W przypadku złożenia rezygnacji przez marszałka województwa jej przyjęcie następuje zwykłą większością głosów.
2. W przypadku rezygnacji marszałka województwa sejmik województwa na najbliższej sesji podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji całego zarządu województwa.
3. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 2, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym odbyła się sesja sejmiku województwa, o której mowa w ust. 2.

Art. 135

1. W przypadku odwołania albo rezygnacji całego zarządu województwa sejmik województwa dokonuje wyboru nowego zarządu województwa w trybie, o którym mowa w art. 129, odpowiednio, w ciągu 3 miesięcy od dnia odwołania albo od dnia przyjęcia rezygnacji. W przypadku niedokonania wyboru nowego zarządu województwa w terminie 3 miesięcy od dnia odwołania albo od dnia przyjęcia rezygnacji, przepisy art. 131 stosuje się odpowiednio.
2. W przypadku odwołania członka zarządu województwa niebędącego jego przewodniczącym, sejmik województwa dokonuje wyboru nowego członka zarządu w terminie 1 miesiąca od dnia odwołania.
3. Odwołany zarząd województwa lub jego poszczególni członkowie pełnią dotychczasowe obowiązki do czasu wyboru nowego zarządu województwa lub poszczególnych jego członków. Sejmik województwa może zwolnić członka zarządu województwa z tego obowiązku.
4. Przepis ust. 3 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio w przypadku złożenia rezygnacji przez cały zarząd województwa.

Art. 136

1. W przypadku złożenia rezygnacji z członkostwa w zarządzie województwa przez członka niebędącego jego przewodniczącym, sejmik województwa podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji i zwolnieniu z pełnienia obowiązków członka zarządu województwa zwykłą większością głosów nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.
2. Niepodjęcie przez sejmik województwa uchwały w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.
3. W przypadku złożenia rezygnacji przez członka zarządu województwa niebędącego jego przewodniczącym, marszałek województwa obowiązany jest, najpóźniej w ciągu 1 miesiąca od dnia przyjęcia rezygnacji lub upływu okresu, o którym mowa w ust. 2, przedstawić sejmikowi województwa nową kandydaturę na członka zarządu województwa.

Art. 137

1. Zarząd województwa wykonuje uchwały sejmiku województwa i zadania województwa niezastrzeżone dla wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.
2. Do zadań zarządu województwa należy w szczególności:
  - 1) przygotowywanie projektów uchwał sejmiku województwa,
  - 2) wykonywanie uchwał sejmiku województwa,
  - 3) gospodarowanie mieniem województwa,
  - 4) wykonywanie budżetu województwa,
  - 5) przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i regionalnych programów operacyjnych oraz ich wykonywanie,
  - 6) organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
  - 7) zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.
3. W realizacji zadań zarząd województwa podlega wyłącznie sejmikowi województwa.
4. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy zarządu województwa określa statut, o którym mowa w art. 4.

5. Przepis ust. 2 pkt 1 nie uchybia uprawnieniom radnych do przygotowywania projektów uchwał sejmiku województwa. Zasady zgłaszania projektów uchwał sejmiku województwa określa statut, o którym mowa w art. 4.

Art. 138

Zarząd województwa wykonuje zadania samorządu województwa przy pomocy urzędu, który nosi nazwę urzędu marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 139

Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz.

Art. 140

W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne marszałek województwa podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu województwa. Czynności podjęte w tym trybie wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu województwa.

Art. 141

1. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu marszałkowskiego określa regulamin organizacyjny, uchwalony przez zarząd województwa.
2. Kierownikiem urzędu marszałkowskiego jest marszałek województwa.
3. Kierownik urzędu marszałkowskiego jest zwierzchnikiem służbowym pracowników urzędu marszałkowskiego i kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.
4. Status prawny pracowników samorządowych urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych określa ustawa, o której mowa w art. 83 ust. 7.

Art. 142

Sekretarz województwa i skarbnik województwa uczestniczą w pracach zarządu województwa oraz mogą uczestniczyć w obradach sejmiku województwa i jego komisji.

Art. 143

1. W indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości województwa decyzje wydaje marszałek województwa, chyba że przepisy szczególne przewidują wydawanie decyzji przez zarząd województwa.
2. Marszałek województwa może upoważnić wicemarszałków województwa, pozostałych członków zarządu województwa, pracowników urzędu marszałkowskiego oraz kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych do wydawania w jego imieniu decyzji, o których mowa w ust. 1.
3. Decyzje wydane przez zarząd województwa w sprawach z zakresu administracji publicznej podpisuje marszałek województwa. W decyzji wymienia się imiona i nazwiska członków zarządu województwa, którzy brali udział w wydaniu decyzji.
4. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i 3, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, a w sprawach powierzonych na podstawie porozumienia z wojewodą – do właściwego ministra.

Rozdział VII

Akty prawa miejscowego stanowione przez jednostkę samorządu terytorialnego

Art. 144

Na podstawie upoważnienia ustawowego jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 145

1. Na podstawie niniejszej ustawy oraz upoważnień zawartych w odrębnych ustawach rada gminy może wydawać akty prawa miejscowego w zakresie:

- 1) wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych,
- 2) organizacji urzędów i instytucji gminnych,
- 3) zasad zarządu mieniem gminy,
- 4) zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

2. Na podstawie niniejszej ustawy oraz upoważnień zawartych w odrębnych ustawach rada powiatu może wydawać akty prawa miejscowego w zakresie:

- 1) wewnętrznego ustroju powiatu,
- 2) organizacji urzędów i instytucji powiatowych,
- 3) zasad zarządu mieniem powiatu,
- 4) zasad i trybu korzystania z powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

3. Na podstawie niniejszej ustawy oraz upoważnień zawartych w odrębnych ustawach sejmik województwa może wydawać akty prawa miejscowego w zakresie:

- 1) wewnętrznego ustroju województwa,
- 2) organizacji urzędów i instytucji wojewódzkich,
- 3) zasad zarządu mieniem województwa,
- 4) zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

4. W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, rada gminy może wydawać gminne przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, dla ochrony środowiska naturalnego oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.

5. W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, rada powiatu może wydawać powiatowe przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, dla ochrony środowiska naturalnego oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, o ile przyczyny te występują na obszarze więcej niż jednej gminy.

6. Gminne i powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 4 i 5, mogą przewidywać za ich naruszenie karę grzywny wymierzaną w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

Art. 146

1. Akty prawa miejscowego ustanawia organ stanowiący i kontrolny jednostki samorządu terytorialnego w formie uchwały, chyba że ustawa upoważniająca do wydania aktu stanowi inaczej.

2. W przypadku niecierpiącym zwłoki przepisy porządkowe może wydać organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego w formie zarządzenia.

3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, podlega zatwierdzeniu na najbliższej sesji organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Traci ono moc w razie odmowy zatwierdzenia lub nieprzedstawienia do zatwierdzenia na najbliższej sesji organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.
4. W razie odmowy zatwierdzenia lub nieprzedstawienia do zatwierdzenia zarządzenia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa termin utraty jego mocy obowiązującej.
5. Akty prawa miejscowego podpisuje niezwłocznie po ich uchwaleniu przewodniczący organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego i kieruje do publikacji.
6. Wójt przesyła przepisy porządkowe do wiadomości wójtom sąsiednich gmin i staroście powiatu, w którym leży gmina, następnego dnia po ich ustanowieniu.
7. Starosta przesyła przepisy porządkowe do wiadomości wójtom gmin położonych na obszarze powiatu i starostom sąsiednich powiatów, następnego dnia po ich ustanowieniu.

Art. 147

Zasady i tryb ogłaszania aktów prawa miejscowego określa ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718 z późn. zm.).

Rozdział VIII

Mienie jednostek samorządu terytorialnego

Art. 148

1. Mieniem jednostki samorządu terytorialnego jest własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego i związków międzygminnych oraz mienie innych osób prawnych jednostek samorządu terytorialnego.
2. Mienie jednostki samorządu terytorialnego w gminie i związku międzygminnym jest określone terminem: mienie komunalne.
3. Mienie jednostki samorządu terytorialnego w powiecie jest określone terminem: mienie powiatu.
4. Mienie jednostki samorządu terytorialnego w województwie jest określone terminem: mienie województwa.

Art. 149

1. Osobami prawnymi jednostek samorządu terytorialnego, poza jednostkami samorządu terytorialnego, są samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają wprost taki status, oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego.
2. Jednostka samorządu terytorialnego jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia jednostki samorządu terytorialnego nienależącego do innych osób prawnych jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 150

Mieniem jednostki samorządu terytorialnego jest własność i inne prawa majątkowe posiadane przez jednostkę samorządu terytorialnego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 151

1. Nabycie mienia komunalnego i mienia powiatu następuje:
  - 1) przez przekazanie jednostce samorządu terytorialnego mienia w związku z utworzeniem lub zmianą granic jednostki samorządu terytorialnego w trybie, o którym mowa w art. 5; przekazanie mienia następuje w drodze

porozumienia zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego, a w razie braku porozumienia – decyzją Prezesa Rady Ministrów, podjętą na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej,

2) w wyniku przekazania przez Skarb Państwa na podstawie porozumienia; tryb i zasady zawierania porozumienia oraz przekazania mienia określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia,

3) przez inne czynności prawne,

4) w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami.

2. Nabycie mienia komunalnego może nastąpić również w wyniku własnej działalności gospodarczej.

3. Z nabycia mienia w trybie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wyłączone jest mienie przeznaczone na zaspokojenie roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia.

4. Kategorie mienia, o którym mowa w ust. 3, wyłączonego z przekazywania, przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia wymienia rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 152

1. Nabycie mienia województwa następuje na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym i innych ustawach, a także w drodze przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

2. Przekazanie województwu mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego realizacji zadań województwa, w szczególności określonych w art. 31, następuje na podstawie decyzji administracyjnej wojewody wydawanej z urzędu, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 7.

3. Organem odwoławczym od decyzji, o której mowa w ust. 2, jest minister właściwy do spraw Skarbu Państwa.

4. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja o jego przekazaniu stała się ostateczna.

5. Przekazanie województwu mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego wykonywaniu zadań gospodarczych przekraczających zakres użyteczności publicznej, może nastąpić na wniosek zarządu województwa, jeżeli mienie to służyć ma realizacji strategii rozwoju województwa i regionalnych programów operacyjnych, z wyłączeniem mienia przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia.

6. Przekazanie mienia określonego w ust. 5 następuje nieodpłatnie, w trybie właściwym dla przenoszenia nabywanych praw, z tym że przekazanie własności i innych praw do rzeczy następuje na podstawie ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

7. Odmowa przekazania mienia, o którym mowa w ust. 6, następuje w drodze ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

8. Nabycie przekazywanego mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych następuje wraz z obciążeniami, które powinny być ujawnione w decyzji o przekazaniu.

9. Ujawnienie obciążeń nie narusza praw osób trzecich.

10. Przepisów ust. 8 i 9 nie stosuje się do zobowiązań Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych, wynikających z działalności organów i instytucji władających przekazywanym mieniem, powstałych przed dniem jego przejścia przez województwo.

11. Przekazanie mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych województwu jest wolne od podatków i opłat.

12. Do postępowania w sprawie przekazania mienia, w drodze decyzji, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

13. Ostateczna decyzja o przekazaniu samorządowi województwa praw, które są lub mogą być ujawnione w księdze wieczystej, stanowi podstawę wpisu w księdze.

14. Postępowanie w przedmiocie wpisu jest wolne od opłat sądowych.

Art. 153

Podmioty mienia jednostek samorządu terytorialnego samodzielnie decydują o przeznaczeniu i sposobie wykorzystania składników majątkowych, przy zachowaniu wymogów zawartych w odrębnych przepisach prawa.

Art. 154

1. Oświadczenia woli w imieniu jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zarządu mieniem są składane w sposób następujący:

1) w imieniu gminy oświadczenie składa jednoosobowo wójt albo działający na podstawie jego upoważnienia zastępca wójta samodzielnie albo wraz z inną upoważnioną przez wójta osobą,

2) w imieniu powiatu oświadczenie składa starosta albo działający na podstawie jego upoważnienia wicestarosta samodzielnie albo wraz z inną upoważnioną przez zarząd powiatu osobą,

3) w imieniu województwa oświadczenie składa marszałek województwa albo działający na podstawie jego upoważnienia wicemarszałek województwa samodzielnie albo wraz z inną upoważnioną przez zarząd województwa osobą.

2. Sejmik województwa może udzielić marszałkowi województwa upoważnienia do składania jednoosobowo oświadczeń woli innych niż przewidywane w statucie województwa.

3. Zarząd powiatu może upoważnić pracowników starostwa powiatowego, kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz powiatowych jednostek organizacyjnych do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności powiatu.

4. Zarząd województwa może upoważnić pracowników urzędu marszałkowskiego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności województwa.

5. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań pieniężnych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika jednostki samorządu terytorialnego (głównego księgowego budżetu) lub osoby przez niego upoważnionej.

6. Skarbnik jednostki samorządu terytorialnego (główny księgowy budżetu), który odmówił kontrasygnaty, dokona jej jednak na pisemne polecenie zwierzchnika, powiadamiając o tym organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego oraz regionalną izbę obrachunkową.

Art. 155

1. Kierownicy jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego niemających osobowości prawnej działają jednoosobowo na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego.

2. Do czynności przekraczających zakres pełnomocnictwa wymagana jest zgoda organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 156

1. Jednostka pomocnicza gminy zarządza i korzysta z mienia komunalnego oraz rozporządza dochodami z tego źródła w zakresie określonym w statucie gminy. Statut gminy ustala również zakres czynności dokonywanych samodzielnie przez jednostkę pomocniczą gminy w zakresie przysługującego jej mienia.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do jednostki niższego rzędu, o której mowa w art. 84 ust. 2.
3. Rada gminy nie może uszczuplić dotychczasowych praw sołectw do korzystania z mienia bez zgody zebrania wiejskiego.
4. Wszystkie przysługujące dotychczas mieszkańcom wsi prawa własności, użytkowania lub inne prawa rzeczowe i majątkowe, zwane dalej mieniem gminnym, pozostają nienaruszone.
5. Do mienia gminnego mają zastosowanie, z zastrzeżeniem ust. 3, przepisy dotyczące mienia komunalnego.

Art. 157

Prawa majątkowe województwa, nienależące do innych wojewódzkich osób prawnych, wykonuje zarząd województwa.

Art. 158

1. Jednostka samorządu terytorialnego nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych osób prawnych jednostki samorządu terytorialnego, a te nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania jednostki samorządu terytorialnego.
2. W przypadku zniesienia lub podziału jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialność za jej zobowiązania ponoszą solidarnie jednostki samorządu terytorialnego, które przejęły jej mienie.

Art. 159

Obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem jednostki samorządu terytorialnego jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu oraz jego ochrona.

Art. 160

1. Nieodpłatne rozporządzenie mieniem samorządu województwa oraz zbycie, jeśli dotyczy to:
  - 1) nieruchomości służącej do powszechnego użytku lub bezpośredniego zaspokajania potrzeb publicznych,
  - 2) przedmiotów posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodnicząwymaga zgody, w formie uchwały, zarządu województwa.
2. Zgody zarządu województwa wymaga także zmiana przeznaczenia składników mienia określonego w ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 161

1. W przypadku zbycia przez województwo lub inną wojewódzką osobę prawną przedmiotów posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodniczą Skarbowi Państwa przysługuje prawo pierwokupu lub wykupu wykonywane na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.
2. Mienie nabyte nieodpłatnie od Skarbu Państwa podlega, w przypadkach określonych w ust. 1, zwrotowi na jego rzecz, jeżeli uprawniony organ państwowy wystąpi z żądaniem zwrotu.

Rozdział IX

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego

Art. 162

Jednostka samorządu terytorialnego samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Art. 163

1. W gminie uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego nosi nazwę: uchwała budżetowa gminy.
2. W powiecie uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego nosi nazwę: uchwała budżetowa powiatu.
3. W samorządzie województwa uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego nosi nazwę: uchwała budżetowa województwa.
4. Statut gminy określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Art. 164

Rada powiatu, określając tryb prac nad projektem uchwały budżetowej powiatu, uwzględnia w szczególności obowiązki powiatowych służb, inspekcji i straży w toku prac nad tym projektem.

Art. 165

1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego są określone w odrębnych ustawach.
2. Dochodami gminy mogą być także wpływy z samoopodatkowania mieszkańców.

Art. 166

1. Przekazanie gminie, w drodze ustawy, nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji. Przepis art. 20 ust. 6 i 7 stosuje się odpowiednio.
2. Przekazywanie powiatowi i województwu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 167

1. Uchwały i zarządzenia organów jednostek samorządu terytorialnego dotyczące zobowiązań finansowych wskazują źródła, z których zobowiązania te zostaną pokryte.
2. Uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1, zapadają bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu organu.

Art. 168

Dyspozycja środkami pieniężnymi jednostki samorządu terytorialnego jest oddzielona od kasowego jej wykonania.

Art. 169

1. Za prawidłową gospodarkę finansową jednostki samorządu terytorialnego odpowiada organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego.
2. Organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego przysługuje wyłączne prawo:
  - 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków w ramach upoważnień udzielonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego,
  - 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego,
  - 3) dokonywania wydatków budżetowych,
  - 4) dysponowania rezerwami budżetu,
  - 5) blokowania środków budżetowych, w przypadkach określonych ustawą.

Art. 170

1. Gospodarka finansowa jednostki samorządu terytorialnego jest jawna.
2. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego niezwłocznie po uchwaleniu ogłasza budżet i sprawozdanie z jego wykonania.
3. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego informuje członków wspólnoty samorządowej o założeniach projektu budżetu oraz wykorzystywaniu środków budżetowych.

Art. 171

Kontrolę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, związków międzygminnych, związków powiatów i związku metropolitalnego sprawują regionalne izby obrachunkowe.

Art. 172

1. Regionalna izba obrachunkowa udziela lub nie udziela absolutorium z wykonania budżetu organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego, związku międzygminnego, związku powiatów lub związku metropolitalnego, w terminie do dnia 30 czerwca.
2. Udzielenie lub nieudzielenie absolutorium z wykonania budżetu przez regionalną izbę obrachunkową następuje po otrzymaniu opinii właściwego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, zgromadzenia związku międzygminnego, zgromadzenia związku powiatów lub zgromadzenia związku metropolitalnego, dotyczącej sprawozdania z wykonania budżetu, przyjętej na wniosek komisji rewizyjnej.
3. O udzieleniu lub nieudzieleniu absolutorium z wykonania budżetu organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego, związku międzygminnego, związku powiatów lub związku metropolitalnego, regionalna izba obrachunkowa informuje niezwłocznie organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, zgromadzenie związku międzygminnego, zgromadzenie związku powiatów lub zgromadzenie związku metropolitalnego.

Rozdział X

Miasto stołeczne Warszawa

Art. 173

1. Stolica Rzeczypospolitej Polskiej – miasto stołeczne Warszawa jest gminą mającą status miasta na prawach powiatu.
2. Nazwa – miasto stołeczne Warszawa może być określana skrótem "m.st. Warszawa".
3. Herbem m.st. Warszawy jest wizerunek Syreny o wzorze określonym w statucie m.st. Warszawy.

Art. 174

W skład Rady m.st. Warszawy wchodzi radni w liczbie 60.

Art. 175

1. Miasto stołeczne Warszawa, oprócz zadań przewidzianych w art. 18, 19 i 22, wykonuje zadania wynikające ze stołecznego charakteru miasta, a w szczególności zapewnia warunki niezbędne do:

- 1) funkcjonowania w mieście naczelnych i centralnych organów państwa, obcych przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz organizacji międzynarodowych,
- 2) przyjmowania delegacji zagranicznych,
- 3) funkcjonowania urzędów publicznych o charakterze infrastrukturalnym, mających znaczenie dla stołecznych funkcji miasta.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej.

Art. 176

1. Projekt statutu m.st. Warszawy uchwała Rada m.st. Warszawy po zasięgnięciu opinii rad dzielnic. W przypadku niewyrażenia opinii przez radę dzielnicy w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia, wymóg zasięgnięcia opinii uważa się za spełniony.

2. Przepisy art. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 177

1. W m.st. Warszawie utworzenie jednostek pomocniczych – dzielnic m.st. Warszawy jest obowiązkowe.

2. Rada m.st. Warszawy, w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy tworzy, łączy, dzieli i znosi jednostki pomocnicze. Przepis art. 5 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

3. Zmiany, o których mowa w ust. 2, następują z dniem 1 stycznia, a w roku, w którym odbywają się wybory do rad gmin, mogą następować z dniem wyborów.

4. Statut dzielnicy m. st. Warszawa nadany przez Radę m.st. Warszawy określa nazwę dzielnicy, jej granice, zadania i kompetencje oraz zasady i tryb funkcjonowania jej organów.

Art. 178

Organem stanowiącym i kontrolnym dzielnicy m.st. Warszawa jest rada dzielnicy, a organem wykonawczym – zarząd dzielnicy m.st. Warszawa.

Art. 179

1. Wybory do rad dzielnic m.st. Warszawa przeprowadza się łącznie z wyborami do Rady m.st. Warszawy.

2. Do wyborów do rad dzielnic stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2, dotyczące wyboru radnych do rady w mieście na prawach powiatu, z tym że komitetom wyborczym zgłaszającym kandydatów do rad dzielnic nie przysługuje prawo do bezpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w publicznym radiu i publicznej telewizji z tytułu tego zgłoszenia.

3. Wybory do rad dzielnic m.st. Warszawa przeprowadzają dzielnicowe komisje wyborcze powołane w trybie i na zasadach przewidzianych dla gminnych komisji wyborczych w gminach niebędących miastami na prawach powiatu.

4. Podziału dzielnic m.st. Warszawa na okręgi wyborcze dokonuje Rada m.st. Warszawy.

5. Nie można jednocześnie kandydować do rady dzielnicy m.st. Warszawa i do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 180

1. Do radnych dzielnic m.st. Warszawa stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące radnych jednostki samorządu terytorialnego.

2. Liczbę radnych wybieranych do rad dzielnic m. st. Warszawa ustala się na podstawie przepisów art. 60.

Art. 181

1. Kadencja rad dzielnic m.st. Warszawa rozpoczyna się w dniu wyborów i upływa w dniu poprzedzającym następne wybory.

2. Pierwszą sesję rady dzielnicy m.st. Warszawa zwołuje Prezydent m.st. Warszawy w ciągu 7 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze całego kraju.

3. Po upływie terminu określonego w ust. 2 pierwszą sesję zwołuje komisarz wyborczy w ciągu 21 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze całego kraju.

4. Pracami rady dzielnicy kieruje przewodniczący rady dzielnicy.
5. W sesjach rady dzielnicy mogą brać udział z głosem doradczym radni m.st. Warszawy.

Art. 182

1. Rada dzielnicy m.st. Warszawa wybiera zarząd dzielnicy m.st. Warszawa w liczbie od 3 do 5 osób. W dzielnicach m.st. Warszawa do 100.000 mieszkańców zarząd dzielnicy liczy 3 osoby.
2. W skład zarządu dzielnicy m.st. Warszawa wchodzi burmistrz dzielnicy, jego zastępca lub zastępcy oraz pozostali członkowie zarządu, jeżeli statut dzielnicy m.st. Warszawa tak stanowi.
3. Wybór burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa następuje w głosowaniu tajnym bezwzględną większością głosów. Pozostali członkowie zarządu wybierani są na wniosek burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa zwykłą większością głosów w głosowaniu tajnym.
4. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia pierwszego posiedzenia rady dzielnicy m.st. Warszawa zarząd dzielnicy m.st. Warszawa nie zostanie wybrany, Prezydent m.st. Warszawy nie później niż w ciągu 14 dni powołuje zarząd dzielnicy m.st. Warszawa, w tym burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa.
5. Odwołanie burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa następuje na wniosek Prezydenta m.st. Warszawy lub na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady dzielnicy m.st. Warszawa bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym. Odwołanie burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa jest równoznaczne z odwołaniem całego zarządu.
6. Rada dzielnicy m.st. Warszawa może odwołać członka zarządu dzielnicy m.st. Warszawa na wniosek burmistrza dzielnicy m.st. Warszawa, Prezydenta m.st. Warszawy lub na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady dzielnicy m.st. Warszawa zwykłą większością głosów w głosowaniu tajnym.
7. W przypadku odwołania zarządu dzielnicy m.st. Warszawa stosuje się odpowiednio ust. 4.

Art. 183

1. Dzielnicą m.st. Warszawa działa na podstawie statutu dzielnicy nadanego przez Radę m.st. Warszawy i innych uchwał Rady m.st. Warszawy przekazujących dzielnicy zadania i kompetencje gminne i powiatowe, zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej oraz zadania realizowane na podstawie porozumień zawartych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.
2. Do zakresu działania dzielnicy m.st. Warszawa należą sprawy lokalne, a w szczególności:
  - 1) utrzymywanie i eksploatacja gminnych zasobów lokalowych,
  - 2) utrzymywanie placówek oświaty i wychowania, kultury, pomocy społecznej, rekreacji, sportu i turystyki, w zakresie określonym przez statut miasta i inne uchwały Rady m.st. Warszawy,
  - 3) zadania związane z ochroną zdrowia, w zakresie określonym przez statut miasta i inne uchwały Rady m.st. Warszawy,
  - 4) utrzymywanie zieleni i dróg o charakterze lokalnym, w zakresie określonym przez statut miasta i inne uchwały Rady m.st. Warszawy,
  - 5) utrzymywanie i eksploatacja dzielnicowych obiektów administracyjnych,
  - 6) sprawowanie nadzoru nad jednostkami niższego rzędu utworzonymi na jej obszarze,
  - 7) podejmowanie we własnym zakresie działań na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców dzielnicy.
3. W zakresie kompetencji, o których mowa w ust. 1, zarząd dzielnicy może upoważnić poszczególnych członków zarządu oraz innych pracowników Urzędu m.st. Warszawy, wykonujących pracę w danej dzielnicy, do

załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej w trybie przepisów o postępowaniu administracyjnym i postępowaniu podatkowym, w tym do wydawania decyzji.

Art. 184

1. Gospodarka finansowa dzielnicy m.st. Warszawa prowadzona jest na podstawie załącznika dzielnicowego do uchwały budżetowej m.st. Warszawy, stanowiącego integralną część tej uchwały, określającego środki przeznaczone do dyspozycji dzielnic na realizację ich zadań.

2. Rada dzielnicy m.st. Warszawa przedstawia Radzie m.st. Warszawy opinię na temat załącznika dzielnicowego do projektu uchwały budżetowej.

3. Środki finansowe przeznaczone do dyspozycji dzielnicy m.st. Warszawa w załączniku, o którym mowa w ust. 1, nie mogą być mniejsze niż planowane w budżecie m.st. Warszawy dochody stanowiące:

1) 100% wpływów, z obszaru dzielnicy, z tytułu:

a) podatku od nieruchomości,

b) podatku od środków transportowych,

c) podatku rolnego,

d) podatku leśnego,

e) opłat lokalnych uiszczanych na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity – Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84),

2) 70% wpływów z majątku m.st. Warszawy znajdującego się na obszarze dzielnicy, który przed dniem 19 kwietnia 2002 r. był własnością gmin warszawskich,

3) 100% wpływów z innych dochodów m.st. Warszawy pozyskiwanych przez dzielnicę w wyniku realizacji zadań statutowych dzielnicy.

4. Załącznik, o którym mowa w ust. 1, określa także dodatkowe środki finansowe, które są przekazywane do dyspozycji dzielnicy m.st. Warszawa, a w szczególności:

1) udział w środkach finansowych przekazywanych do m.st. Warszawy z budżetu państwa w stopniu proporcjonalnym do zadań, które są wykonywane przez dzielnicę m.st. Warszawa i na które zostały przyznane te środki,

2) środki na realizację inwestycji i zadań własnych dzielnicy m.st. Warszawa uzgodnione przez Prezydenta m.st. Warszawy i burmistrzów dzielnic m.st. Warszawy,

3) środki wyrównawcze ustalane corocznie przez Radę m.st. Warszawy.

5. Przekazując do dyspozycji dzielnicy m.st. Warszawa środki finansowe, o których mowa w ust. 4, Rada m.st. Warszawy uwzględnia potrzebę zapewnienia skuteczności decentralizacji zadań gminy, równomiernego rozwoju wszystkich dzielnic oraz maksymalnej możliwości zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnot w dzielnicach.

6. Przekazanie zadań, o których mowa w art. 183, następuje wraz z zapewnieniem środków wystarczających na ich realizację.

Art. 185

1. Obszar m.st. Warszawy, w dniu wejścia w życie ustawy, obejmuje obszar związku komunalnego m.st. Warszawy, utworzonego ustawą z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 48, poz. 195 z późn. zm.), oraz gminy Wesoła.

2. Dzielnicami m. st. Warszawy, w dniu wejścia w życie ustawy, są: Bemowo, Białołęka, Bielany, Mokotów, Ochota, Praga-Południe, Praga-Północ, Rembertów, Śródmieście, Targówek, Ursus, Ursynów, Wawer, Wesoła,

Wilanów, Włochy, Wola i Żoliborz w granicach dotychczasowych – odpowiednio – gmin warszawskich, gminy Wesoła lub dzielnic w gminie Warszawa-Centrum.

Rozdział XI

Górnośląski Związek Metropolitalny

Art. 186

1. Tworzy się Górnośląski Związek Metropolitalny zwany dalej „związkiem metropolitalnym”.
2. W skład związku metropolitalnego wchodzi:
  - 1) miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze,
  - 2) powiaty: Będziński i Tarnogórski wraz z gminami wchodzącymi w skład tych powiatów.

Art. 187

Celem związku metropolitalnego jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszaru, o którym mowa w art. 186 ust. 2, poprzez wspólne wykonywanie zadań publicznych, koordynację działań o znaczeniu ponadgminnym oraz realizację przedsięwzięć powierzonych przez uczestników związku.

Art. 188

Do zadań związku metropolitalnego należy w szczególności:

- 1) przygotowanie, uzgodnienie, przyjęcie i realizowanie wspólnej strategii rozwoju obszaru metropolitalnego,
- 2) koordynowanie na obszarze związku metropolitalnego ład przestrzennego i ochrony środowiska,
- 3) wykonywanie zadań publicznych w zakresie organizacji transportu zbiorowego na obszarze aglomeracji, z wyłączeniem transportu kolejowego,
- 4) przygotowanie, przyjęcie i realizowanie wspólnego programu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i zaopatrzenia w ciepło na obszarze metropolitalnym,
- 5) zarządzanie drogami przekazanymi przez gminy lub powiaty na podstawie porozumień,
- 6) przygotowanie, realizowanie i zarządzanie obiektami komunalnymi o znaczeniu ponadlokalnym,
- 7) aktywizacja rynku pracy na obszarze aglomeracji poprzez opracowanie i realizację wspólnych programów podnoszących konkurencyjność gmin i powiatów,
- 8) koordynowanie wykonywania zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego i zarządzania kryzysowego,
- 9) pozyskiwanie krajowych i zagranicznych środków finansowych na realizację zadań związku metropolitalnego,
- 10) promocja obszaru metropolitalnego jako wspólnoty samorządowej,
- 11) współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, a w szczególności z samorządem województwa, a także z organami administracji rządowej i organizacjami pozarządowymi w sprawach dotyczących obszaru metropolitalnego,
- 12) współpraca ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Art. 189

Ustawy mogą określać inne zadania związku metropolitalnego.

Art. 190

Związek metropolitalny może także wykonywać zadania na podstawie porozumień zawieranych z jednostkami samorządu terytorialnego uczestniczącymi w związku metropolitalnym, innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej.

Art. 191

1. Organami związku metropolitalnego są:

- 1) zgromadzenie związku metropolitalnego,
- 2) zarząd związku metropolitalnego.

2. Organem stanowiącym i kontrolnym związku metropolitalnego jest zgromadzenie związku metropolitalnego.

3. Organem wykonawczym związku metropolitalnego jest zarząd związku metropolitalnego.

Art. 192

Do działalności związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio art. 37.

Art. 193

1. W skład zgromadzenia związku metropolitalnego wchodzi przedstawiciele miast na prawach powiatu i powiatów uczestniczących w związku. W skład zgromadzenia związku metropolitalnego wchodzi też przedstawiciele gmin wchodzących w skład powiatów uczestniczących w związku metropolitalnym.

2. Przedstawicielem miasta na prawach powiatu w zgromadzeniu związku metropolitalnego jest prezydent miasta. Na wniosek prezydenta miasta, rada gminy może powierzyć reprezentowanie gminy zastępcy prezydenta miasta.

3. Przedstawicielem powiatu w zgromadzeniu związku metropolitalnego jest starosta. Na wniosek starosty, rada powiatu może powierzyć reprezentowanie powiatu innemu członkowi zarządu powiatu.

4. Przedstawicielem gminy wchodzącej w skład powiatu będącego uczestnikiem związku metropolitalnego w zgromadzeniu związku metropolitalnego jest wójt. Na wniosek wójta, rada gminy może powierzyć reprezentowanie gminy zastępcy wójta.

5. Miastom na prawach powiatu liczącym powyżej 100 tys. mieszkańców, na każde kolejne rozpoczęte 100 tys. mieszkańców, przysługuje dodatkowy przedstawiciel, wyznaczony przez radę gminy.

Art. 194

1. Kadencja zgromadzenia związku metropolitalnego równa jest kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego. Przedstawiciele w zgromadzeniu związku metropolitalnego zachowują swój mandat do dnia wyboru nowych przedstawicieli.

2. W przypadku wygaśnięcia mandatu przedstawiciela lub jego odwołania przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, przepis ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

Art. 195

1. Do właściwości zgromadzenia związku metropolitalnego należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania związku metropolitalnego, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

2. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia związku metropolitalnego należą:

- 1) uchwalanie statutu związku metropolitalnego,
- 2) wybór i odwoływanie zarządu związku metropolitalnego, ustalanie wynagrodzenia zarządu, stanowienie o kierunkach jego działania,
- 3) uchwalanie zasad udziału w kosztach wspólnej działalności, w tym ustalanie wysokości corocznych wkładów uczestników związku metropolitalnego, a także zasad udziału w zyskach i pokrywania strat związku,

- 4) uchwalanie budżetu związku metropolitalnego,
- 5) podejmowanie uchwały w sprawie pozytywnej lub negatywnej oceny rocznej działalności zarządu związku metropolitalnego w oparciu o sprawozdanie z jego działalności za poprzedni rok kalendarzowy, łącznie ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, w terminie do dnia 30 kwietnia,
- 6) przyjmowanie opinii na temat sprawozdania z wykonania budżetu,
- 7) uchwalanie strategii rozwoju obszaru metropolitalnego,
- 8) uchwalanie ustaleń wiążących gminy wchodzące w skład obszaru związku metropolitalnego przy sporządzaniu przez nie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 9) podejmowanie uchwał w sprawie realizacji innych zadań publicznych należących do związku metropolitalnego,
- 10) tworzenie, przekształcanie oraz likwidacja jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego oraz związkowych osób prawnych,
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego oraz określanie zakresu i zasad zaciągania zobowiązań majątkowych przez zarząd związku metropolitalnego,
- 12) podejmowanie uchwał w sprawie zawierania porozumień oraz współdziałania i współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, z organami administracji rządowej, organizacjami pozarządowymi oraz ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Art. 196

1. Zgromadzenie związku metropolitalnego wybiera ze swego grona przewodniczącego i 1-3 wiceprzewodniczących bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zgromadzenia, w głosowaniu tajnym.
2. W odniesieniu do zgromadzenia związku metropolitalnego przepisy art. 63 ust. 2-7 stosuje się odpowiednio.

Art. 197

1. W odniesieniu do zgromadzenia związku metropolitalnego przepisy art. 64 ust. 1, 2 i 8 stosuje się odpowiednio.
2. Pierwszą sesję nowo wybranego zgromadzenia związku metropolitalnego zwołuje Wojewoda Śląski. Art. 64 ust. 5 stosuje się odpowiednio.
3. Na wniosek zarządu związku metropolitalnego lub co najmniej 1/4 ustawowego składu zgromadzenia związku metropolitalnego przewodniczący obowiązany jest zwołać sesję na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku. Zdanie drugie art. 64 ust. 6 oraz art. 64 ust. 7 stosuje się odpowiednio.

Art. 198

W odniesieniu do zgromadzenia związku metropolitalnego przepisy art. 62 ust. 1 i 3-6 oraz art. 65 stosuje się odpowiednio.

Art. 199

Uchwały zgromadzenia związku metropolitalnego są podejmowane bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków zgromadzenia, w głosowaniu jawnym, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 200

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego reprezentowanej w zgromadzeniu związku metropolitalnego może wnieść sprzeciw w stosunku do uchwały zgromadzenia w ciągu 14 dni od dnia jej podjęcia.
2. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie uchwały i wymaga ponownego rozpatrzenia sprawy.
3. Sprzeciw nie może być zgłoszony do uchwały podjętej w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy.
4. Przed ponownym rozpatrzeniem uchwały zgromadzenie związku metropolitalnego wysłuchuje opinii zespołu arbitrów.

Art. 201

Zgromadzenie związku metropolitalnego powołuje zespół arbitrów dla przedstawienia stanowiska w sprawach sprzeciwów wobec jego uchwał. W skład zespołu arbitrów wchodzi osoby posiadające odpowiednią wiedzę i doświadczenie, nie będące przedstawicielami gmin w zgromadzeniu.

Art. 202

1. Zarząd związku metropolitalnego składa się z prezesa zarządu oraz 4 zastępców prezesa zarządu. Członkostwa w zarządzie związku metropolitalnego nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej.
2. Wobec prezesa zarządu związku metropolitalnego przepisy art. 50 ust. 1, 2, 3 pkt 4, 7-14, art. 51 ust. 1, 5 i 6, art. 52 pkt 2 oraz art. 53 stosuje się odpowiednio.
3. Wobec zastępców prezesa zarządu związku metropolitalnego przepisy art. 50 ust. 1, 2, 3 pkt 5, 7-14, art. 51 ust. 1 i 6, art. 52 pkt 2 oraz art. 53 stosuje się odpowiednio.

Art. 203

1. Zgromadzenie związku metropolitalnego wybiera prezesa zarządu związku metropolitalnego bezwzględną większością głosów ustawowego składu zgromadzenia, w głosowaniu tajnym.
2. Zgromadzenie związku metropolitalnego wybiera zastępców prezesa zarządu związku metropolitalnego na wniosek prezesa zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zgromadzenia, w głosowaniu tajnym.

Art. 204

Uchwały zarządu związku metropolitalnego podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy składu zarządu, w głosowaniu jawnym.

Art. 205

1. Uchwała zgromadzenia związku metropolitalnego w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu związku metropolitalnego jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku kalendarzowego zarząd związku metropolitalnego został odwołany z innej przyczyny.
2. Uchwałę w sprawie oceny rocznej działalności zarządu związku metropolitalnego zgromadzenie związku metropolitalnego podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu zgromadzenia związku metropolitalnego. Art. 70 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
3. Zgromadzenie związku metropolitalnego rozpoznaje sprawę odwołania zarządu związku metropolitalnego z przyczyny, o której mowa w ust. 1, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały w sprawie negatywnej oceny rocznej działalności zarządu związku metropolitalnego.
4. Zgromadzenie związku metropolitalnego może odwołać zarząd związku metropolitalnego z przyczyny, o której mowa w ust. 1, oraz z innej przyczyny większością co najmniej $\frac{3}{5}$ głosów ustawowego składu zgromadzenia, w głosowaniu tajnym.

Art. 206

1. W przypadku złożenia rezygnacji przez prezesa zarządu związku metropolitalnego jej przyjęcie przez zgromadzenie związku metropolitalnego następuje zwykłą większością głosów.
2. W przypadku rezygnacji prezesa zarządu związku metropolitalnego zgromadzenie związku metropolitalnego na najbliższej sesji podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji całego zarządu.
3. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 2, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym odbyła się sesja zgromadzenia związku metropolitalnego, o której mowa w ust. 2.

Art. 207

1. Zarząd związku metropolitalnego wykonuje uchwały zgromadzenia związku metropolitalnego i zadania związku określone przepisami prawa.
2. Do zadań zarządu związku metropolitalnego należy w szczególności:
  - 1) opracowywanie i przedstawianie do uchwalenia projektu budżetu związku metropolitalnego oraz innych projektów uchwał zgromadzenia związku metropolitalnego,
  - 2) gospodarowanie mieniem związku metropolitalnego oraz rozstrzyganie w sprawach majątkowych w zakresie i trybie określonym przez zgromadzenie związku metropolitalnego,
  - 3) wykonywanie budżetu związku metropolitalnego oraz prowadzenie gospodarki finansowej związku,
  - 4) zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego,
  - 5) przedkładanie zgromadzeniu związku metropolitalnego sprawozdań z działalności zarządu związku metropolitalnego oraz innych informacji.
3. W realizacji zadań związku metropolitalnego zarząd związku metropolitalnego podlega wyłącznie zgromadzeniu związku metropolitalnego.

Art. 208

1. Zarząd związku metropolitalnego wykonuje zadania związku metropolitalnego przy pomocy biura związku metropolitalnego oraz jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego.
2. Prezes zarządu związku metropolitalnego:
  - 1) organizuje pracę zarządu i biura związku metropolitalnego,
  - 2) kieruje bieżącymi sprawami związku metropolitalnego na zasadach określonych w statucie związku metropolitalnego,
  - 3) reprezentuje związek metropolitalny na zewnątrz,
  - 4) wykonuje inne zadania i kompetencje określone przepisami prawa.
3. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego określają regulaminy uchwalone przez zarząd związku metropolitalnego.

Art. 209

1. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organów związku metropolitalnego określa statut związku metropolitalnego.
2. Statut związku metropolitalnego podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 210

Mieniem związku metropolitalnego jest własność i inne prawa majątkowe należące do związku oraz mienie innych osób prawnych utworzonych przez związek lub w których związek uczestniczy.

Art. 211

Mienie związku metropolitalnego pochodzi w szczególności:

- 1) z przekazania składników majątkowych przez uczestników związku metropolitalnego,
- 2) z nabycia przez związek metropolitalny,
- 3) z przejęcia od Skarbu Państwa na podstawie porozumienia,
- 4) przez inne czynności prawne, w tym wskutek darowizny, dziedziczenia oraz zapisów,
- 5) w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami.

Art. 212

Dochody związku metropolitalnego pochodzą w szczególności:

- 1) z subwencji z budżetu państwa na zasadach i w wysokości określonej w odrębnych przepisach,
- 2) z corocznych wkładów miast na prawach powiatu i powiatów uczestniczących w związku metropolitalnym oraz gmin wchodzących w skład powiatów uczestniczących w związku metropolitalnym w wysokości ustalonej przez zgromadzenie związku metropolitalnego,
- 3) z udostępniania mienia związku metropolitalnego w wyniku czynności cywilno-prawnych oraz świadczonych usług,
- 4) z własnej działalności gospodarczej,
- 5) ze środków Unii Europejskiej oraz innych państw i organizacji międzynarodowych,
- 6) z dotacji celowych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej,
- 7) z dotacji na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego przekazanych związkowi metropolitalnemu w drodze porozumienia,
- 8) z dotacji celowych na realizację inwestycji,
- 9) z emisji obligacji.

Art. 213

1. Związek metropolitalny może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie, o którym mowa w art. 188.
2. Formy prowadzenia działalności gospodarczej związku metropolitalnego określa ustawa, o której mowa w art. 21 ust. 2, w zakresie jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 214

1. Za zobowiązania wobec osób trzecich związek metropolitalny odpowiada całym swoim majątkiem.
2. Związek metropolitalny nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania uczestników związku oraz utworzonych przez nie osób prawnych. Jednostki samorządu terytorialnego uczestniczące w związku metropolitalnym oraz utworzone przez nie osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku.

Art. 215

W odniesieniu do gospodarki finansowej związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 162 i art. 167-170.

Art. 216

Oświadczenia woli w imieniu związku metropolitalnego w zakresie gospodarowania mieniem składa jednoosobowo prezes zarządu związku metropolitalnego albo dwóch innych członków zarządu związku.

Rozdział XII

Związki gmin i powiatów

Art. 217

1. W celu wspólnego wykonywania zadań publicznych gminy i powiaty mogą tworzyć odpowiednio: związki międzygminne lub związki powiatów.
2. Uchwały o utworzeniu związku międzygminnego lub związku powiatów podejmują rady zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego.
3. Prawa i obowiązki gmin lub powiatów uczestniczących w związku międzygminnym lub związku powiatów, związane z wykonywaniem zadań przekazanych związkowi, przechodzą na związek z dniem ogłoszenia statutu związku.
4. Obowiązek utworzenia związku międzygminnego lub związku powiatów może być nałożony tylko w drodze ustawy, która określa zadania związku i tryb zatwierdzenia jego statutu.
5. Do związków międzygminnych i związków powiatów stosuje się odpowiednio art. 20 ust. 2-7, a do związków międzygminnych art. 89 ust. 3.

Art. 218

1. Związek międzygminny lub związek powiatów wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
2. Związki, o których mowa w ust. 1, posiadają osobowość prawną.

Art. 219

Gmina lub powiat informuje wojewodę o zamiarze przystąpienia do związku międzygminnego lub związku powiatów.

Art. 220

1. Utworzenie związku międzygminnego lub związku powiatów wymaga przyjęcia jego statutu przez rady zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady.
2. Statut związku międzygminnego lub związku powiatów powinien określać:
  - 1) nazwę i siedzibę związku,
  - 2) uczestników i czas trwania związku,
  - 3) zadania związku,
  - 4) organy związku, ich strukturę, zakres i tryb działania,
  - 5) zasady korzystania z obiektów i urządzeń związku,
  - 6) zasady udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywaniu strat związku,
  - 7) zasady przystępowania i występowania członków oraz zasady rozliczeń majątkowych,
  - 8) zasady likwidacji związku,
  - 9) inne zasady określające współdziałanie.
3. Zmiana statutu następuje w trybie przewidzianym dla jego ustanowienia.

Art. 221

1. Rejestr związków międzygminnych i związków powiatów prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej.

2. Związek międzygminny lub związek powiatów nabywa osobowość prawną po zarejestrowaniu, z dniem ogłoszenia statutu.

3. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru związków międzygminnych i związków powiatów oraz ogłaszania statutów związków, uwzględniając dokumentację niezbędną do wpisania związku do rejestru, dane podlegające wpisaniu oraz sposób dokonywania zmian wpisów w rejestrze.

Art. 222

1. Organem stanowiącym i kontrolnym związku międzygminnego lub związku powiatów jest zgromadzenie związku.

2. W zakresie zadań zleconych związkowi międzygminnemu lub związkowi powiatów zgromadzenie związku wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

3. Do zgromadzenia związku międzygminnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące organu stanowiącego i kontrolnego gminy.

4. Do zgromadzenia związku powiatów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące organu stanowiącego i kontrolnego powiatu.

Art. 223

1. W skład zgromadzenia związku międzygminnego wchodzi wójtowie gmin uczestniczących w związku.

2. Na wniosek wójta rada gminy może powierzyć reprezentowanie gminy w zgromadzeniu zastępcy wójta albo radnemu.

3. Statut może przyznawać określonym gminom więcej niż jeden głos w zgromadzeniu. Dodatkowych przedstawicieli wyznacza zainteresowana rada gminy.

4. W skład zgromadzenia związku powiatów wchodzi po dwóch reprezentantów powiatów uczestniczących w związku. Zasady wyboru reprezentacji powiatu w związku powiatów określa rada powiatu.

Art. 224

1. Uchwały zgromadzenia związku są podejmowane bezwzględną większością głosów statutowej liczby członków zgromadzenia.

2. Członek zgromadzenia związku może wnieść pisemny sprzeciw w stosunku do uchwały zgromadzenia w ciągu 7 dni od dnia jej podjęcia.

3. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie uchwały i wymaga ponownego rozpatrzenia sprawy.

4. Sprzeciw nie może być zgłoszony do uchwały podjętej w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy.

5. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się do związków międzygminnych utworzonych na podstawie art. 216 ust. 4.

Art. 225

1. Organem wykonawczym związku międzygminnego lub związku powiatów jest zarząd związku.

2. Zarząd związku jest powoływany i odwoływany przez zgromadzenie związku spośród jego członków.

3. O ile statut tak stanowi, dopuszczalny jest wybór członków zarządu związku spoza członków zgromadzenia w liczbie nieprzekraczającej 1/3 składu zarządu związku.

Art. 226

1. Do gospodarki finansowej związku międzygminnego lub związku powiatów stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

2. Plan finansowy związku międzygminnego lub związku powiatów uchwała zgromadzenie związku.

Art. 227

1. Gminy i powiaty mogą zawierać porozumienia międzygminne lub porozumienia powiatów w sprawie powierzenia jednej z nich określonych przez nie zadań publicznych.

2. Gmina lub powiat wykonujące zadania publiczne objęte porozumieniem, o którym mowa w ust. 1, przejmuje prawa i obowiązki pozostałych gmin lub powiatów, związane z powierzonymi jej zadaniami, a te gminy lub powiaty mają obowiązek udziału w kosztach realizacji powierzonego zadania.

Art. 228

Miasto na prawach powiatu może tworzyć związki i zawierać porozumienia międzygminne z gminami.

Art. 229

Do działalności związków międzygminnych i związków powiatów stosuje się odpowiednio art. 37.

Rozdział XIII**Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego****Art. 230**

1. W celu wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów, jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć stowarzyszenia.

2. Organizację, zadania oraz tryb pracy stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego określa jego statut.

3. Do stowarzyszeń gmin stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.), z tym że dla założenia stowarzyszenia wymaganych jest co najmniej 3 założycieli.

Art. 231

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą przystępować do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych.

2. Przez termin międzynarodowe zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych, o którym mowa w ust. 1, rozumie się organizacje, związki i stowarzyszenia powoływane przez społeczności lokalne co najmniej 2 państw zgodnie z ich prawem wewnętrznym.

Art. 232

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą przystępować do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych i uczestniczyć w nich w granicach swoich zadań i kompetencji, działając zgodnie z polskim prawem wewnętrznym, polityką zagraniczną państwa i jego międzynarodowymi zobowiązaniami.

2. Województwa przystępują do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych zgodnie z "Priorytetami współpracy zagranicznej województwa", uchwalonymi w trybie określonym w art. 239 i 241.

Art. 233

Przystąpienie do międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych nie może łączyć się z przekazaniem na jego rzecz lub na rzecz któregośkolwiek ze zrzeszonych w nim członków wykonywania zadań publicznych przystępującej jednostki samorządu terytorialnego ani też nieruchomości lub majątkowych praw na dobrach niematerialnych przysługujących tej jednostce.

Art. 234

1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę o przystąpieniu do międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych bezwzględną większością głosów ustawowego składu.
2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, wchodzi w życie po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw zagranicznych.
3. Jednostka samorządu terytorialnego przekazuje uchwałę, o której mowa w ust. 1, ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych za pośrednictwem wojewody, dołączającego swoją opinię.
4. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego wraz z uchwałą, o której mowa w ust. 1, przekazuje statut międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych, do którego zamierza wstąpić, lub inny dokument ustalający zasady działania tego zrzeszenia, listę jego członków oraz urzędowe tłumaczenie tych dokumentów na język polski. Sejmik województwa przedstawia także "Priorytety współpracy zagranicznej województwa".
5. Minister właściwy do spraw zagranicznych wyraża zgodę na przystąpienie do międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych lub odmawia takiej zgody w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 235

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego niezwłocznie przedkłada właściwemu terytorialnie wojewodzie, ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego oraz ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych informację o przystąpieniu do międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych wraz z dokumentem świadczącym o członkostwie jednostki w zrzeszeniu, z tłumaczeniem na język polski sporządzonym przez tłumacza przysięgłego.

Art. 236

Przepis art. 235 stosuje się odpowiednio w przypadku wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego z międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych, a także w przypadku rozwiązania zrzeszenia.

Art. 237

Przepisy art. 231-235 stosuje się odpowiednio w przypadku współtworzenia międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Art. 238

1. W przypadku zmiany celów lub zasad działania danego międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych dalsze członkostwo jednostki samorządu terytorialnego w zrzeszeniu wymaga podjęcia uchwały przez organ stanowiący tej jednostki. Przepisy art. 232-234 stosuje się odpowiednio.
2. W przypadku pojawienia się rozbieżności pomiędzy celami polityki zagranicznej państwa, a polityką międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych minister właściwy do spraw zagranicznych może cofnąć zgodę na przystąpienie do zrzeszenia.
3. W okresie rozpatrywania sprawy zgody na członkostwo jednostki samorządu terytorialnego w międzynarodowym zrzeszeniu społeczności lokalnych i regionalnych w przypadku, o którym mowa w ust. 1, jednostka samorządu terytorialnego, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, nie podejmuje czynności w zrzeszeniu, a w przypadku braku zgody na dalsze członkostwo – występuje ze zrzeszenia w trybie przewidzianym w jego statucie lub innym dokumencie normującym zasady jego działania.

Rozdział XIV

Współpraca międzynarodowa

Art. 239

Sejmik województwa uchwała "Priorytety współpracy zagranicznej województwa", określające:

- 1) główne cele współpracy zagranicznej,
- 2) priorytety geograficzne przyszłej współpracy,
- 3) zamierzenia co do przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych.

Art. 240

1. Współpraca województwa ze społecznościami regionalnymi innych państw prowadzona jest zgodnie z prawem wewnętrznym, polityką zagraniczną państwa i jego międzynarodowymi zobowiązaniami, w granicach zadań i kompetencji województwa.
2. Województwo uczestniczy w działalności międzynarodowych instytucji regionalnych oraz jest w nich reprezentowane na zasadach określonych w porozumieniu zawartym przez ogólnokrajowe organizacje zrzeszające jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 241

1. "Priorytety współpracy zagranicznej województwa" mogą być uchwalane, a inicjatywy zagraniczne województwa, w tym w szczególności projekty umów o współpracy regionalnej, mogą być podejmowane za zgodą ministra właściwego do spraw zagranicznych.
2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, zapadają bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku województwa.
3. Uchwała oraz zawarte umowy o współpracy regionalnej, o których mowa w ust. 1, przesyłane są przez marszałka województwa do ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Rozdział XV

Nadzór nad jednostkami samorządu terytorialnego

Art. 242

Nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego sprawowany jest na podstawie kryterium zgodności z prawem.

Art. 243

Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

Art. 244

Organy nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego mogą wkraczać w działalność jednostek samorządu terytorialnego tylko w przypadkach określonych ustawami.

Art. 245

Organy nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego mają prawo żądania informacji i danych dotyczących organizacji i funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego, niezbędnych do wykonywania przysługujących im uprawnień nadzorczych.

Art. 246

1. Jeżeli prawo uzależnia ważność rozstrzygnięcia organu jednostki samorządu terytorialnego od jego zatwierdzenia, uzgodnienia lub zaopiniowania przez inny organ, zajęcie stanowiska przez ten organ powinno nastąpić nie później niż w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego rozstrzygnięcia lub jego projektu, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Termin, o którym mowa w ust. 1, wynosi 30 dni, jeżeli zatwierdzenie, uzgodnienie lub zaopiniowanie wymagane jest od organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.
3. Jeżeli organ, o którym mowa w ust. 1 lub 2, nie zajmie stanowiska w sprawie, rozstrzygnięcie uważa się za przyjęte w brzmieniu przedłożonym przez jednostkę samorządu terytorialnego, z upływem terminu określonego w ust. 1 lub 2.
4. Do zatwierdzania, uzgadniania lub opiniowania przez organy jednostek samorządu terytorialnego rozstrzygnięć innych organów przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio.

Art. 247

1. Wójt, starosta lub marszałek województwa obowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Akty ustanawiające przepisy porządkowe wójt lub starosta przekazuje w ciągu 2 dni od ich ustanowienia.
2. Wójt, starosta lub marszałek województwa obowiązany jest do przedłożenia regionalnej izbie obrachunkowej, na zasadach określonych w ust. 1, uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie opinii dotyczącej wykonania budżetu oraz inne uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego objęte zakresem nadzoru regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 248

1. Wójt obowiązany jest do przedłożenia regionalnej izbie obrachunkowej swoich zarządzeń objętych zakresem nadzoru izby w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia.
2. Starosta lub marszałek województwa obowiązany jest do przedłożenia regionalnej izbie obrachunkowej uchwał odpowiednio zarządu powiatu lub zarządu województwa w ciągu 7 dni od ich podjęcia.

Art. 249

1. Uchwała lub zarządzenie organu jednostki samorządu terytorialnego sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia, w trybie określonym w art. 247 i 248.
2. Organ nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały lub zarządzenia albo w toku tego postępowania, może wstrzymać ich wykonanie.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do uchwały lub zarządzenia o zaskarżeniu rozstrzygnięcia nadzorczego do sądu administracyjnego.
4. Rozstrzygnięcie nadzorcze powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o dopuszczalności wniesienia skargi do sądu administracyjnego.
5. W przypadku nieistotnego naruszenia prawa organ nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego nie stwierdza nieważności uchwały lub zarządzenia, ograniczając się do wskazania, iż uchwałę lub zarządzenie wydano z naruszeniem prawa.
6. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 250

1. Stwierdzenie przez organ nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego nieważności uchwały lub zarządzenia organu jednostki samorządu terytorialnego wstrzymuje ich wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do uchwały lub zarządzenia o zaskarżeniu rozstrzygnięcia nadzorczego do sądu administracyjnego.

Art. 251

W przypadku złożenia przez organ jednostki samorządu terytorialnego skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze, sąd administracyjny wyznacza rozprawę nie później niż w ciągu 30 dni od dnia wpłynięcia skargi do sądu.

Art. 252

1. Po upływie terminu wskazanego w art. 249 ust. 1 organ nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały lub zarządzenia organu jednostki samorządu terytorialnego. W tym przypadku organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę lub zarządzenie do sądu administracyjnego.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały lub zarządzenia należy do sądu.

Art. 253

1. Nie stwierdza się nieważności uchwały lub zarządzenia organu jednostki samorządu terytorialnego po upływie 1 roku od dnia ich podjęcia, chyba że uchybiono obowiązkowi przedłożenia uchwały lub zarządzenia w terminie określonym w art. 246 ust. 1 i art. 247 ust. 1, albo jeżeli są one aktem prawa miejscowego.
2. Jeżeli nie stwierdzono nieważności uchwały lub zarządzenia organu jednostki samorządu terytorialnego z powodu upływu terminu określonego w ust. 1, a istnieją przesłanki stwierdzenia nieważności, sąd administracyjny orzeka o ich niezgodności z prawem. Uchwała lub zarządzenie tracą moc prawną z dniem orzeczenia o ich niezgodności z prawem. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego co do skutków takiego orzeczenia stosuje się odpowiednio.

Art. 254

1. W razie powtarzającego się naruszenia przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego Konstytucji lub ustaw, Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może w drodze uchwały rozwiązać organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku rozwiązania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wyznacza osobę, która do czasu wyboru organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego pełni jego funkcję.
2. Jeżeli powtarzającego się naruszenia Konstytucji lub ustaw dopuszcza się wójt, wojewoda wzywa wójta do zaprzestania naruszeń, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku – za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej – występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o odwołanie wójta. W przypadku odwołania wójta Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wyznacza osobę, która do czasu wyboru wójta pełni jego funkcję.
3. Jeżeli powtarzającego się naruszenia Konstytucji lub ustaw dopuszcza się zarząd powiatu lub zarząd województwa, wojewoda wzywa odpowiednio radę powiatu lub sejmik województwa do zastosowania niezbędnych środków, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku – za pośrednictwem ministra właściwego do spraw

administracji publicznej – występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o rozwiązanie zarządu powiatu lub zarządu województwa. W razie rozwiązania zarządu, do czasu wyboru nowego zarządu, funkcję zarządu powiatu lub zarządu województwa pełni osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 255

1. W razie nierokującego nadziei na szybką poprawę i przedłużającego się braku skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, może zawiesić organy jednostki samorządu terytorialnego i ustanowić zarząd komisaryczny na okres do 2 lat, nie dłużej jednak niż do wyboru organów jednostki samorządu terytorialnego na kolejną kadencję.

2. Ustanowienie zarządu komisarycznego może nastąpić po uprzednim przedstawieniu zarzutów organom jednostki samorządu terytorialnego i wezwaniu ich do niezwłocznego przedłożenia programu poprawy sytuacji jednostki samorządu terytorialnego.

3. Komisarza rządowego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody zgłoszony za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

4. Komisarz rządowy przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów jednostki samorządu terytorialnego z dniem powołania.

Art. 256

1. Rozstrzygnięcia organu nadzorczego nad jednostkami samorządu terytorialnego dotyczące jednostki samorządu terytorialnego, w tym rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 254 ust. 2 i art. 255 ust. 1, a także stanowisko zajęte w trybie art. 246, podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia ich doręczenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć dotyczących organów związków i porozumień międzygminnych, związków i porozumień powiatów oraz związku metropolitalnego.

3. Do złożenia skargi uprawniona jest jednostka samorządu terytorialnego, związek międzygminny, związek powiatów lub związek metropolitalny, których interes prawny, uprawnienie albo kompetencja zostały naruszone. Podstawą do wniesienia skargi jest uchwała lub zarządzenie organu, który podjął uchwałę lub zarządzenie albo którego dotyczy rozstrzygnięcie nadzorcze.

4. Do złożenia skargi na rozstrzygnięcie organu nadzorczego nad jednostkami samorządu terytorialnego, dotyczące uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, doręczone po upływie kadencji organu stanowiącego, uprawniony jest organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego następnej kadencji w terminie 30 dni od dnia wyboru przewodniczącego organu.

5. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu do sądu administracyjnego decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej.

6. Rozstrzygnięcia nadzorcze stają się prawomocne z upływem terminu do wniesienia skargi bądź z datą oddalenia lub odrzucenia skargi przez sąd.

Art. 257

1. Jeżeli właściwy organ gminy, wbrew obowiązкови wynikającemu z przepisów art. 383 § 2 i 6, art. 387 § 1 i art. 492 § 2 i 5 ustawy, o której mowa w art. 36 ust. 2, oraz art. 5 ust. 2 i 3 ustawy, o której mowa w art. 50 ust. 15, w zakresie dotyczącym wygaśnięcia mandatu radnego, obsadzenia mandatu radnego, wygaśnięcia mandatu wójta, odwołania ze stanowiska albo rozwiązania umowy o pracę z zastępcą wójta,

sekretarzem gminy, skarbnikiem gminy, kierownikiem jednostki organizacyjnej gminy i osobą zarządzającą lub członkiem organu zarządzającego gminną osobą prawną, nie podejmuje uchwały, nie odwołuje ze stanowiska lub nie rozwiązuje umowy o pracę, wojewoda wzywa organ gminy do podjęcia odpowiedniego aktu w terminie 30 dni.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu określonego w ust. 1, wojewoda, po powiadomieniu ministra właściwego do spraw administracji publicznej, wydaje zarządzenie zastępcze.

3. Przepis art. 256 stosuje się odpowiednio, z tym że uprawniona do złożenia skargi jest również osoba, której interesu prawnego lub uprawnienia dotyczy zarządzenie zastępcze.

Art. 258

1. Przepisy o nadzorze nad jednostkami samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków i porozumień międzygminnych, związków i porozumień powiatów oraz związku metropolitalnego.

2. W sprawach związków i porozumień międzygminnych oraz związków i porozumień powiatów, wykraczających poza granice województwa, organy nadzorcze nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego działają w zakresie swojej właściwości miejscowej i za pośrednictwem organów nadzorczych właściwych ze względu na siedzibę władz związku lub porozumienia, chyba że statut związku lub porozumienie przekazuje uprawnienia nadzorcze Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 259

Postępowanie sądowe, o którym mowa w artykułach poprzedzających, jest wolne od opłat sądowych.

Art. 260

1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętymi przez organ jednostki samorządu terytorialnego w sprawie z zakresu administracji publicznej, może – po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia – zaskarżyć uchwałę lub zarządzenie do sądu administracyjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekał już sąd administracyjny i skargę oddalił.

3. Skargę na uchwałę lub zarządzenie, o których mowa w ust. 1, można wnieść do sądu administracyjnego w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego, którzy na to wyrazili pisemną zgodę.

4. W sprawie wezwania do usunięcia naruszenia stosuje się przepisy o terminach załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym.

5. W sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 253.

Art. 261

1. Przepisy art. 260 stosuje się odpowiednio, gdy organ jednostki samorządu terytorialnego nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne narusza prawa osób trzecich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 262

Przepisów art. 242-261 nie stosuje się do decyzji indywidualnych w sprawach z zakresu administracji publicznej, wydawanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, ich związki lub samorządowe

kolegia odwoławcze. Kontrolę instancyjną w tym zakresie oraz nadzór pozainstancyjny i kontrolę sprawowaną przez sąd określają przepisy odrębne.

Art. 263

W sprawach, o których mowa w niniejszym rozdziale nie stosuje się przepisów art. 52 § 3 i 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270).

Rozdział XVI

Przepisy końcowe

Art. 264

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.),
- 2) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.),
- 3) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 41, poz. 361, z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 15 września 2000 r. o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych (Dz. U. Nr 91, poz. 1009 z późn. zm.).

Art. 265

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 55, poz. 577 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 11 ust. 1 pkt 6 ulega wykreśleniu.
- 2) art. 13 pkt 8 otrzymuje brzmienie:
„udzielanie lub nieudzielanie absolutorium z wykonania budżetu organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego”.

Art. 266

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 270 ust. 3 skreśla się,
- 2) art. 271 otrzymuje brzmienie:
„Nie później niż dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, kolegium regionalnej izby obrachunkowej podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego po zapoznaniu się z:
  - 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
  - 2) sprawozdaniem finansowym;
  - 3) opinią z badania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 268;
  - 4) informacją o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego”.

Art. 267

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w ustawie z dnia 21 listopada 2010 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„biurze (jego odpowiedniku) Górnośląskiego Związku Metropolitalnego oraz samorządowych zakładów budżetowych utworzonych przez ten związek.”,

2) w art. 4 ust. 1 pkt 1 dodaje się literę e 2 w brzmieniu:

„w Górnośląskim Związku Metropolitalnym: prezesa zarządu i zastępców prezesa zarządu.”,

3) w art. 7 dodaje się:

a) pkt 5 w brzmieniu:

„przewodniczący zgromadzenia Górnośląskiego Związku Metropolitalnego – wobec członków zarządu tego związku;”

b) pkt 6 w brzmieniu:

„prezes zarządu Górnośląskiego Związku Metropolitalnego – wobec pracowników biura związku (ich odpowiednika) oraz wobec kierowników samorządowych jednostek organizacyjnych związku.”.

Art. 268

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w ustawie z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 45, poz. 236) wprowadza się następującą zmianę:

1) skreśla się art. 1a.

Art. 269

We wszystkich przepisach prawnych, w których jest mowa o ustawach, o których mowa w art. 264 pkt 1-5, rozumie się przez to niniejszą ustawę.

Art. 270

Ustawa wchodzi w życie po ogłoszeniu z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia .....